

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
*Μελέτη υπαρχόντων τύπων γεωργικών
εκμεταλλεύσεων στην περιφέρεια της
Θεσσαλίας*

Φοιτητής: ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Α.Μ: 083/05

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΔΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΥΛΟΥΔΗ
ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Θεσσαλονίκη, 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	4
Εισαγωγή.....	5
<i>Μέρος Πρώτο</i>	
1. Αγροτικός Τομέας στην Ελλάδα.....	6
2. Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), Ελλάδα και Θεσσαλία.....	13
3. Τύποι Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων.....	16
4. Περιγραφή της Περιφέρειας της Θεσσαλίας.....	17
4.1 Η Ταυτότητα της Θεσσαλίας.....	17
4.2 Ο Κάμπος – Η Γεωργία.....	19
4.3 Αγροτική Εκμετάλλευση της γης στη Θεσσαλία.....	21
4.4 Κλάδοι Παραγωγής της Περιφέρειας Θεσσαλίας.....	24
4.5 Φυτική Παραγωγή.....	27
4.6 Ζωική Παραγωγή.....	31
<i>Μέρος Δεύτερο</i>	
Μεθοδολογία.....	34
Παραγωγικοί Τομείς της Περιφέρειας Θεσσαλίας για το έτος 2012.....	34
5. Τομέας Φυτικής Παραγωγής.....	34
5.1 Παραγωγή Νομού Λάρισας.....	34
5.2 Παραγωγή Νομού Καρδίτσας.....	42
5.3 Παραγωγή Νομού Μαγνησίας και Σποράδων.....	48
5.4 Παραγωγή Νομού Τρικάλων.....	56
6. Τομέας Ζωικής Παραγωγής.....	62
6.1 Ζωική Παραγωγή Νομού Λάρισας.....	63
6.2 Ζωική Παραγωγή Νομού Μαγνησίας και Σποράδων.....	67
6.3 Ζωική Παραγωγή Νομού Τρικάλων.....	71
6.4 Ζωική Παραγωγή Νομού Καρδίτσας.....	74
Συμπεράσματα.....	79
Βιβλιογραφία.....	80

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στα πλαίσια της πτυχιακής μελέτης του προγράμματος σπουδών του τμήματος Αγροτικής Ανάπτυξης και Διοίκησης Αγροτικών Επιχειρήσεων του Α.ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Υπόθεση της εργασίας είναι η μελέτη των υπαρχόντων τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων για την περιφέρεια της Θεσσαλίας. Συγκεντρώνονται, αναλύονται και υπολογίζονται τα στατιστικά στοιχεία για το έτος 2012 της Περιφέρειας Θεσσαλίας (φυτικής και ζωικής παραγωγής), ώστε να σχηματιστεί μια εικόνα γύρω από την αγροτική παραγωγή και γενικά την υφιστάμενη κατάσταση της γεωργίας.

Θερώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν με κάθε τρόπο στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μελέτης. Θα ήθελα να ευχαριστώ το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ιδιαίτερα τον Διευθυντή του τμήματος ζωικής παραγωγής κ.Κοκκίδη και τον Προϊστάμενο του τμήματος φυτικής παραγωγής κ.Ταβουλάρη. Επίσης την υπεύθυνη γεωργίας της περιφερειακής ενότητας νομού Καρδίτσας κ.Ναυσικά Κοντού και των συναδέλφων της των υπόλοιπων περιφερειών.

Θερμές ευχαριστίες απευθύνω στην επιβλέποντα της πτυχιακής μου μελέτης κ.Αλεξάνδρα Παυλούδη για την υπομονή, την πολύτιμη βοήθεια και της χρήσιμες συμβουλές της. Επιπρόσθετα, θέλω πραγματικά να ευχαριστήσω τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής κ.Δημοσθένη Μπουτακίδη και κ.Σταμάτη Αγγελόπουλο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Η ανάπτυξη του αγροτικού χώρου συνδέθηκε αρχικά πολύ στενά με τη διατήρηση και την οικονομική επιβίωση των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων. Ουσιαστικά, το αγροτικό νοικοκυριό αποτέλεσε τη βάση της οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης της υπαίθρου. Οι μακροχρόνιες αλλαγές και οι εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τομέα επιδρούν σημαντικά στον γεωργικό τομέα και ειδικότερα στην πρωτογενή παραγωγή.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των κυρίαρχων τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε κάθε νομό της περιφέρειας Θεσσαλίας.

Η πτυχιακή μελέτη αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος, το οποίο αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα και αναλύεται η υπάρχουσα κατάσταση μέσα από πρόσφατα στατιστικά στοιχεία της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται η Κοινή Αγροτική Πολιτική για την Ελλάδα και την Θεσσαλία.

Στο τρίτο κεφάλαιο ορίζεται ο τύπος γεωργικών εκμεταλλεύσεων καθώς και με ποια κριτήρια διακρίνεται.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, το οποίο χωρίζεται σε έξι περαιτέρω υποκεφάλαια, περιγράφεται η περιφέρεια της Θεσσαλίας. Καθώς επίσης η γεωργική εκμετάλλευση γης, ποιοι κλάδοι παράγονται, ποια τα προβλήματα, η φυτική και η ζωική παραγωγή.

Το δεύτερο μέρος της μελέτης, αποτελεί το κύριο μέρος της έρευνας με την καταγραφή των υπάρχοντων τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων στους νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Στο πέμπτο κεφάλαιο υπολογίζεται με βάση τα στοιχεία της διεύθυνσης γεωργίας της περιφέρειας καθορίστηκαν οι τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων φυτικής παραγωγής στους νομούς.

Τέλος στο κεφάλαιο έξι, υπολογίζεται και περιγράφεται με βάση τα στοιχεία της διεύθυνσης γεωργίας της περιφέρειας (καθορίστηκαν) οι τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων ζωικής παραγωγής στους νομούς.

1. Αγροτικός Τομέας στην Ελλάδα

Σημαντικά στοιχεία για την πορεία του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα παρέχει η επικαιροποιημένη έκθεση της ΠΑΣΕΓΕΣ. Στην έκθεση αυτή παρουσιάζεται η νεότερη έκδοση των εξελίξεων στην αγροτική οικονομία της χώρας.

Η ύφεση στην ελληνική οικονομία ήταν έντονη και το 2012 με αποτέλεσμα την υποχώρηση του ΑΕΠ με ετήσιο ρυθμό 6,4%. Σύμφωνα με ορισμένες αναλύσεις (Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2012-2013, Μάιος 2013), στη μείωση αυτή κυρίως συνέβαλαν η πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων, ενώ κάμψη παρουσίασε και ο ρυθμός ανόδου των εξαγωγών αγαθών, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1,8% έναντι της σημαντικά υψηλότερης του 2011 (4%). Σημειώνεται ωστόσο η θετική εξέλιξη στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, με ρυθμό ανόδου της τάξεως του 10,5% κατά το 2012, ενώ σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις η τάση παραμένει ανοδική στο πρώτο τρίμηνο του 2013.

Η θέση του πρωτογενούς τομέα στην ελληνική οικονομία εξακολουθεί να παραμένει σημαντική, κρινόμενη από την έκταση και το μέγεθος του πληθυσμού των κυρίως αγροτικών περιοχών, έναντι των ενδιάμεσων και των αστικών, με ποσοστά της τάξεως του 82% και 43% αντίστοιχα. Εκτιμάται επίσης από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αλλά και από τη συμμετοχή στην απασχόληση, με ποσοστό που ανέρχεται σε 12,4% κατά το 2011. Σημειώνεται ότι η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα κυμάνθηκε το 2012 σε μικρό, σχετικά, ποσοστό (-3,4%), έναντι της σημαντικά μεγαλύτερης κάμψης στις κατασκευές (-17,4%), στη μεταποίηση (-13,4%) και στο εμπόριο (-10,9%).

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί βασικό τροφοδότη σειράς προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερης σημασίας για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, η οποία αποτελεί σταθερά τον κινητήριο μοχλό της μεταποίησης, αλλά και από τη συνεισφορά

των αγροτικών προϊόντων στο εξωτερικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, που παρουσιάζει σταθερότητα και δυναμισμό ακόμα και στην περίοδο της ύφεσης στην οικονομία.

Σύμφωνα πάντως με τα στοιχεία, η χρησιμοποιούμενη γεωργική γη εκτιμάται το 2011 σε 34,8 εκατ. στρέμματα περίπου, περιλαμβάνοντας 717.000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις, με μικρό μέσο μέγεθος (49 στρ.) που υπολείπεται αισθητά του μέσου όρου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην Ευρώπη.

Στο σύνολό του ο πρωτογενής τομέας απασχολεί κατά το έτος αυτό 507.000 άτομα, πλήθος που αντιπροσωπεύει το 12,4% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Η αξία της παραγωγής του γεωργικού κλάδου, σε τρέχουσες τιμές, εκτιμάται το 2012 (προσωρινά στοιχεία) σε 10,8 δισ. ευρώ περίπου, ενώ η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του, σε βασικές τιμές, βρίσκεται στο χαμηλό επίπεδο των 5 δισ. ευρώ, μέγεθος που αναλογεί στο 4% στο σύνολο της οικονομίας.

Πίνακας1: Βασικά Μεγέθη αγροτικού τομέα

Μεγέθη	Ελλάδα
Χρησιμοποιούμενη γεωργική γη (σε 1000 εκτάρια, το 2011)	3 478,0
Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων (σε 1000, το 2011)	717,0
Έκταση ανά εκμετάλλευση (σε εκτάρια, το 2011)	4,9
Αριθμός απασχολούμενων πρωτογενούς τομέα (σε 1000, το 2011)	507,0
Ποσοστό απασχόλησης πρωτογενούς τομέα στο σύνολο (% , το 2011)	12,4
Αξία προϊόντος γεωργικού τομέα, σε τρέχουσες τιμές (δισ €, το 2012)	10,8
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, σε βασικές τιμές (δισ €, το 2012)	5,1

Πηγή: ΠΑΣΕΓΕΣ, Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος, Ιούλιος 2013

Η παραγωγή γεωργικών αγαθών παρουσιάζει το 2012 μικρή πτώση της αξίας της, σε τρέχουσες τιμές παραγωγού, κατά 1,4% περίπου, έναντι της σημαντικής αύξησής της τόσο κατά το 2010 (6,9%), όσο και κατά το 2011 (4,1%), ανερχόμενη στο ύψος των 9,78 δισ. ευρώ. Στο επίπεδο της φυτικής παραγωγής, η κάμψη (-1%)

αποδίδεται στη μείωση της αξίας στα περισσότερα προϊόντα, ιδιαίτερα έντονη στο σιτάρι (-13,3%) παρά την άνοδό της σε ορισμένα είδη, όπως στον αραβόσιτο (10%), στο κρασί (21,8%), στο ελαιόλαδο (11,4%) και στα φρούτα (7%).

Στη ζωική παραγωγή αισθητή ήταν η πτώση της αξίας στο αιγοπρόβειο κρέας (-9%), ενώ σημαντική αύξηση παρατηρείται στα πουλερικά (14,8%). Επισημαίνεται η συνεχής μείωση της αξίας της ζωικής παραγωγής στο διάστημα της τετραετίας 2009-2012, που παραμένει έντονα πτωτική σε δύο κρίσιμης σημασίας προϊόντα, όπως στο αιγοπρόβειο κρέας (-6,12%) και στο γάλα (-3,5%). Η σχέση πάντως μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής ως προς την αξία φαίνεται ότι δεν μεταβλήθηκε, με την αναλογία να διατηρείται κατά το 2012, σχεδόν παρόμοια με εκείνη του προηγούμενου έτους.

Πίνακας 2: Αγροτική παραγωγή στην Ελλάδα

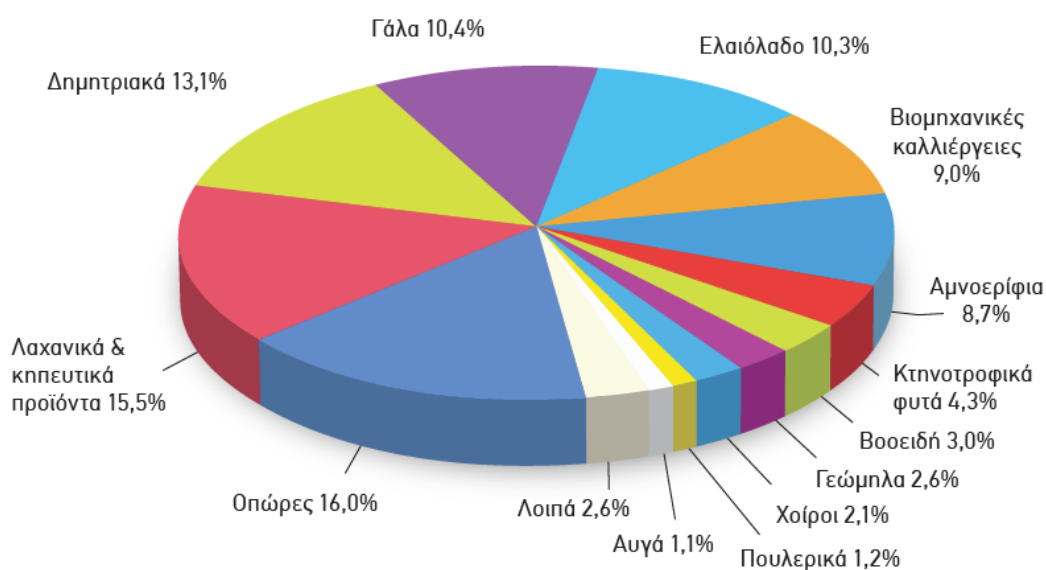
Κλάδοι - Προϊόντα	2010	2011	2012ε		
	Εκατομμύρια €		Εκατομ. €	% του συνόλου	% της ΕΕ-27
Δημητριακά:	868,8	1 203,0	1 200,1	12,3	2,1
Σίτας και όλυρα	267,9	372,4	322,9	3,3	1,1
Σίκαλη και σμιγός (σμιγάδι)	5,6	4,7	4,3	0,0	0,3
Κριθή	53,3	71,2	67,0	0,7	0,6
Βρώμη και μείγματα θερινών δημητριακών	10,8	23,2	20,4	0,2	1,0
Κόκκοι Αραβοσίτου	457,6	645,6	710,6	7,3	5,6
Όρυζα	73,6	85,9	74,9	0,8	8,7
Άλλα Δημητριακά	-	-	-	0,0	0,0
Βιομηχανικές καλλιέργειες:	724,4	802,1	706,0	7,2	3,5
Ελαιούχοι σπόροι και καρποί	35,1	35,4	25,2	0,3	0,2
Πρωτεϊνικές Καλλιέργειες	12,4	12,7	13,4	0,1	1,6
Ακατέργαστος Καπνός	70,2	81,8	79,9	0,8	13,6
Σακχαρότευτλα	27,3	17,0	13,7	0,1	0,4
Άλλες βιομηχανικές καλλιέργειες	579,3	655,3	573,3	5,9	23,2
Κτηνοτροφικά φυτά	444,4	533,5	480,3	4,9	1,7
Λαχανικά και άλλα κηπευτικά προϊόντα:	1 884,3	1 581,0	1 491,1	15,2	3,0
Γεώμηλα	308,0	296,8	247,2	2,5	2,6
Οπώρες	1698,6	1895,4	2029,8	20,8	8,5
Όινος	36,1	34,0	41,4	0,4	0,3
Ελαιόλαδο	749,6	712,3	793,4	8,1	19,0
Άλλες καλλιέργειες	24,6	23,6	23,6	0,2	1,0
Φυτική Παραγωγή	6 738,7	7 081,8	7 012,9	71,7	3,3
Κτηνοτροφία:	1 449,7	1 471,1	1 415,6	14,5	1,4
Βοοειδή	257,9	277,2	279,7	2,9	0,8
Χοίροι	234,2	247,6	241,3	2,5	0,6
Ιπποειδή	1,6	1,9	2,2	0,0	0,2
Αμνοερίφια	773,2	767,5	698,0	7,1	12,5
Πουλερικά	144,9	139,6	160,3	1,6	0,8
Άλλες ζωικές παραγωγές	37,9	37,4	34,1	0,3	1,3
Ζωικά Προϊόντα:	1 332,2	1 362,6	1 351,5	13,8	2,1
Γάλα	1 109,9	1 130,5	1 112,7	11,4	2,2
Αυγά	108,1	118,6	126,5	1,3	1,3
Άλλα Ζωικά Προϊόντα	114,2	113,6	112,3	1,1	3,8
Ζωική Παραγωγή	2 781,9	2 833,8	2 767,2	28,3	1,7
Παραγωγή Γεωργικών Αγαθών	9 520,6	9 915,5	9 780,0	100,0	2,6
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές	5 486,1	5 292,3	5 058,6	-	3,2

Πηγή: ΠΑΣΕΓΕΣ, Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος, Ιούλιος 2013

Από το Γράφημα1 διαπιστώνουμε πως μεταξύ των παραγόμενων προϊόντων, στο διάστημα της πενταετίας 2008-2012, το προβάδισμα ως προς την κατανομή της αξίας κατέχουν τα φρούτα και τα κηπευτικά, με ποσοστά 16% και 15,5% αντίστοιχα. Ακολουθούν τα δημητριακά (13,1%), το γάλα (10,4%), το ελαιόλαδο (10,3%) και τα προϊόντα των αροτραίων καλλιεργειών (9%).

Γράφημα 1: Αξία παραγόμενων προϊόντων (Μέσος όρος 2008- 2012)

Πηγή: ΠΑΣΕΓΕΣ, Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος, Ιούλιος 2013

Αναφορικά με τη διάρθρωση του εργατικού δυναμικού, διατηρείται όπως φαίνεται ισχυρός ο οικογενειακός χαρακτήρας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά το 2010, μια και από το σύνολο του εργατικού δυναμικού (1.132.870 άτομα) ένα συντριπτικό ποσοστό (98%) αφορά σε οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, που απασχολούν γυναίκες κατά ποσοστό 51% και πλέον. Από το οικογενειακό εργατικό δυναμικό, το 50% περίπου θεωρείται πλήρους απασχόλησης, εργαζόμενο σε εκμεταλλεύσεις που

απορροφούν περισσότερο από μια ετήσια μονάδα εργασίας. (Eurostat, Μελέτη Διαρθρώσεως Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Νοέμβριος 2012)

Σημειώνεται ωστόσο η σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε σχέση με προηγούμενη καταγραφή (1.508.190 άτομα κατά το 2007). Πρόκειται για μια πτώση της τάξεως του 25%, η οποία επιδρά αρνητικά στην απασχόληση, αλλά και στην ανάπτυξη των περιοχών της υπαίθρου.

Πίνακας3: Διάρθρωση Εργατικού Δυναμικού

Εκμεταλλεύσεις μεγέθους μικρότερου της 1 ΕΜΜ - 2010			
Οικογενειακό εργατικό δυναμικό		Μη οικογενειακό εργατικό δυναμικό	
άτομα:	529 570		
Εκ των οποίων, % γυναικών:	41,8		
ΕΜΕ (*):	99 060	ΕΜΕ:	14 770
Κάτοχοι	Άλλα μέλη της οικογένειας	Τακτικά απασχολούμενο μη οικογενειακό εργατικό δυναμικό	Έκτακτο (εποχιακό ή μη) εργατικό δυναμικό
άτομα:	άτομα:	άτομα:	
344 110	185 460	5 230	
Εκ των οποίων, % γυναικών:	Εκ των οποίων, % γυναικών:	Εκ των οποίων, % γυναικών:	
36,5	51,6	12,4	
ΕΜΕ:	ΕΜΕ:	ΕΜΕ:	ΕΜΕ:
67 670	31 390	3 610	11 160

Εκμεταλλεύσεις μεγέθους μεγαλύτερου της 1 ΕΜΜ - 2010			
Οικογενειακό εργατικό δυναμικό		Μη οικογενειακό εργατικό δυναμικό	
άτομα:	578 580		
Εκ των οποίων, % γυναικών:	38,8		
ΕΜΕ:	234 620	ΕΜΕ:	55 870
Κάτοχοι	Άλλα μέλη της οικογένειας	Τακτικά απασχολούμενο μη οικογενειακό εργατικό δυναμικό	Έκτακτο (εποχιακό ή μη) εργατικό δυναμικό
άτομα:	άτομα:	άτομα:	
330 190	248 390	19 490	
Εκ των οποίων, % γυναικών:	Εκ των οποίων, % γυναικών:	Εκ των οποίων, % γυναικών:	
29,5	51,2	11,6	
ΕΜΕ:	ΕΜΕ:	ΕΜΕ:	ΕΜΕ:
151 130	83 490	13 670	42 200

Σύνολο εργατικού δυναμικού εκμεταλλεύσεων (άτομα)	1 132 870
Σύνολο εργατικού δυναμικού εκμεταλλεύσεων (ΕΜΕ)	404 320

Πηγή: Eurostat, Μελέτη Διαρθρώσεως Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Νοέμβριος 2012

(*) ΕΜΕ = Ετήσια Μονάδα Εργασίας. Η ΕΜΕ ορίζεται ως ο όγκος εργασίας τον οποίο καταβάλλει ετησίως ένας εργαζόμενος πλήρους απασχόλησης.

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται διάφορες γενικές πληροφορίες για το έτος 2012, όπου μεταξύ άλλων παρατηρώντας τις εισαγωγές – εξαγωγές μπορούμε να πούμε πως το εμπορικό ισοζύγιο είναι 2,0 δις Ευρώ.

Πίνακας4: Γενικές Πληροφορίες – έτος 2012

Πληθυσμός (1η Ιανουαρίου)	11 290 067 κάτοικοι
Έκταση	131 957 χλμ2
Ονομαστικό ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	195,0 δις Ευρώ
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	17 255 Ευρώ
Ποσοστό Ανεργίας	23,6% του εργατικού δυναμικού
Εξαγωγές γεωργικών προϊόντων	4,0 δις Ευρώ
Εισαγωγές γεωργικών προϊόντων	6,0 δις Ευρώ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat, COMEXT, Μάρτιος 2013

Τα τελευταία χρόνια ο αγροτικός τομέας έχει επηρεαστεί αρνητικά από την Οικονομική κρίση και αυτό οφείλεται στην αστάθεια των αγορών, που οδηγεί σε μειωμένη ζήτηση και κάμψη του εμπορίου καθώς και στο καθεστώς των αγροτικών οικονομικών ενισχύσεων οι οποίες είναι αποδεδειγμένες από την παραγωγή. Σήμερα σ' αυτές τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες η Ελληνική γεωργία καλείται να ξεπεράσει τα προβλήματα της και να συμβάλει στην ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας.

2. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική, η Ελλάδα και η Θεσσαλία

Επί δεκαετίες η Κοινή Αγροτική Πολιτική υπήρξε η μόνη οικονομική πολιτική της ΕΕ, η οποία υποκατέστησε σε πολύ μεγάλο βαθμό τις εθνικές πολιτικές και παραμένει έως σήμερα η πιο ολοκληρωμένη πολιτική της ΕΕ (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012).

Καθορίζει το σύνολο των κανόνων και μηχανισμών, που ρυθμίζουν την παραγωγή, το εμπόριο και την επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βασιζόμενη στις αρχές της ενιαίας αγοράς των γεωργικών προϊόντων, της κοινοτικής προτίμησης και της χρηματοδοτικής αλληλεγγύης (Πολύζου, 2011).

Η ΚΑΠ έχει αλλάξει πολλές μορφές με το πέρασμα των χρόνων. Ξεκίνησε εντατικοποιώντας την παραγωγή, γεγονός που όξυνε τα περιβαλλοντικά προβλήματα και οδήγησε στην περιθωριοποίηση της γεωργίας των λιγότερο ευνοημένων αγροτικών περιοχών, για να αναθεωρηθεί το 1999, οπότε και επιδιώχθηκε η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στόχων μέσω της αειφόρου γεωργίας. Τέλος, με τις μεταρρυθμίσεις της προηγούμενης 10ετίας, επήλθε μία ριζική μεταβολή (Ενιαίας Αποδεδειγμένης Ενίσχυσης (ΕΑΕ)) του τρόπου στήριξης της κοινοτικής, κατά συνέπεια και της ελληνικής, γεωργίας, και περιλήφθηκαν ειδικά μέσα για την ενθάρρυνση μιας λιγότερο εντατικής παραγωγής, έτσι ώστε να μειωθούν τα πλεονάσματα στην αγορά και να καταστούν ασθενέστερες οι περιβαλλοντικές πιέσεις. Η μεταρρύθμιση αυτή συνοδεύτηκε από τα αγροτοπεριβαλλοντικά προγράμματα που αποτελούν και τον πυρήνα της κοινοτικής περιβαλλοντικής στρατηγικής στα πλαίσια της ΚΑΠ σε όλη την επικράτεια των κρατών μελών (Παπακώστα, 2004).

Κατά την τριαντάχρονη ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η σταδιακή ενσωμάτωση της ελληνικής γεωργίας στην ΚΑΠ υπήρξε επίπονη και πολλές φορές αντιφατική. Εν συντομία, η ενσωμάτωση αυτή είχε σημαντικές θετικές επιπτώσεις αλλά μακροχρόνια σημειώθηκαν και πολλά αρνητικά αποτελέσματα για την ελληνική γεωργία (στρεβλωτική ανασύνθεση της παραγωγικής μας βάσης, απομόνωση των παραγωγών από τις δυνάμεις της αγοράς, τάσεις αύξησης του εμπορικού ελλείμματος γεωργικών προϊόντων) (Πέζαρος, 2011). Ωστόσο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, θεσμικά και οικονομικά τουλάχιστον, η ελληνική γεωργία ήταν ο τομέας που ωφελήθηκε περισσότερο από την ένταξη, με το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα ανάπτυξης της Ελληνικής γεωργίας, στα πλαίσια της ΚΑΠ, να είναι η Θεσσαλία. Η Θεσσαλία επωφελήθηκε πολύ από την ΚΑΠ, η ανάπτυξη όμως βασίστηκε στην

εντατικοποίηση της παραγωγής με τη βελτίωση της υποδομής (αρδευτικά και εγχειοβελτιωτικά έργα) και την αύξηση των βιομηχανικών εισροών (εκμηχάνιση, αγροχημικά), ενώ δόθηκε περισσότερο βάρος στην καλλιέργεια ορισμένων ειδών, όπως το βαμβάκι, τα σιτηρά, ο αραβόσιτος, τα οποία είχαν πάρει τη μορφή μονοκαλλιέργειας, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και του αγροτικού τοπίου (Παπακώστα, 2004). Είναι γεγονός όμως πως, παρόλα τα προβλήματα, η γεωργική παραγωγή στη Θεσσαλία έκανε βήματα προόδου που δεν θα ήταν σε θέση να επιτύχει χωρίς τη βοήθεια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Είναι αληθές ότι η ελληνική γεωργία θα μπορούσε να έχει ωφεληθεί πολύ περισσότερο από την ΚΑΠ. Κύρια αιτία αυτής της αποτυχίας υπήρξε η έλλειψη ενός εθνικού σχεδίου και μιας εθνικής στρατηγικής και η αντικατάστασή τους από τον προσανατολισμό των συνιστωσών του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας προς την είσπραξη ευρωπαϊκών επιδοτήσεων με την παράλληλη υποβάθμιση της όλης παραγωγικής διαδικασίας (Σαρόπουλος, 2012). Η Ελλάδα δεν μπόρεσε να αναδειχτεί ως «διαμορφωτής» της πολιτικής στα θέματα της ΚΑΠ αλλά παρέμεινε σχεδόν πάντα παθητικός δέκτης των πολιτικών που διαμορφώνονταν στις Βρυξέλλες. Και τούτο, παρά το ότι ήταν η χώρα με τη μεγαλύτερη, μεταξύ των 15 παλαιών εταίρων, κατανομή του γεωργικού τομέα στην οικονομία της (Πέζαρος, 2011).

Τώρα φαίνεται πως είναι η ευκαιρία αυτό να αλλάξει καθώς έχουν ξεκινήσει οι διαπραγματεύσεις για αναθεώρηση της ΚΑΠ (2013), την οποία επιβάλλουν οι νέες οικονομικές, περιβαλλοντικές και περιφερειακές προκλήσεις.

1. Στη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας,
2. Στην αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων και κλιματική δράση, και
3. Στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη.

Η Ελλάδα συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις με τη Νέα Στρατηγική Αγροτικής Ανάπτυξης «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» (2007-2013). Πρόκειται για ένα πλαίσιο που αντιλαμβάνεται τις προκλήσεις της σημερινής αγροτικής ανάπτυξης και εστιάζει σε τρεις βασικούς άξονες για τους οποίους βέβαια περιλαμβάνει γενικά μέτρα και δράσεις, οι οποίοι συμβαδίζουν με τους παραπάνω στόχους της ΚΑΠ, ενόψει των διαπραγματεύσεων του 2013, αλλά είναι αμφίβολο το κατά πόσο είναι δυνατό να

λειτουργήσουν στην πράξη εν απουσία γενικότερης εθνικής στρατηγικής, ανεξάρτητης από τις επιδοτήσεις.

Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία για τη Θεσσαλία είναι ότι εκτιμάται πως η βαμβακοκαλλιέργεια θα πληγεί ιδιαίτερα από την αναδιάρθρωση της ΚΑΠ, γεγονός που οδηγεί το Σχέδιο στην εφαρμογή μέτρων στις περιοχές που σχετίζονται με τη διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες, τη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων, την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων κα..

Γενική διαπίστωση όμως αποτελεί πως η «η δυσκολία εκ μέρους της χώρας στην εξασφάλιση της εθνικής συμμετοχής οδηγεί σε μειώσεις και των κοινοτικών κονδυλίων με αποτέλεσμα να μείνει από... καύσιμα η αγροτική οικονομία, που θα μπορούσε να κινήσει ολόκληρη την ελληνική οικονομία. Έτσι, σε πρώτη φάση σημαντική ανακατανομή πόρων και επιβράδυνση της υλοποίησης των αγροτικών προγραμμάτων επιφυλάσσει η αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης «Αλέξανδρος Μπαλτατζής 2007-2013» με βάση τη μειωμένη εθνική συμμετοχή στο 5%.» (Γιουρουκέλη, 2012).

Εικόνα 1: Η Κρίση και στα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης

Πηγή: Γιουρουκέλη, 2012

3. Τύποι Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

Τι ορίζεται ως τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης;

Τύπος γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι μια ομάδα εκμεταλλεύσεων που έχουν κοινούς παράγοντες. Οι παράγοντες αυτοί αφορούν την θέση και την ποιότητα του εδάφους, επικρατούσες κλιματικές, βιολογικές και ιστορικές συνθήκες κ.α. Έτσι π.χ μια γεωργική εκμετάλλευση με φυτική και ζωική παραγωγή ανήκει στον γεωργοκτηνοτροφικό τύπο, όπου υπάρχουν πολλά συστήματα καλλιέργειας των φυτών και εκτροφής των ζώων τα οποία εξαρτώνται από το μέγεθος της εκμετάλλευσης, το είδος του εδάφους, την εφαρμοζόμενη τεχνολογία, την διάρκεια παχύνσεως κτλ. Από τα παραπάνω εύκολα συμπεραίνει κανείς ότι η δημιουργία τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι μεγάλης σημασία τόσο για την ιδιωτική οικονομία όσο και για την εθνική. Με άλλα λόγια τύπος γεωργικών εκμεταλλεύσεων μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μια ομάδα εκμεταλλεύσεων των οποίων ως κλάδοι παραγωγής προσδιορίζονται μόνο εκείνοι που τα προϊόντα τους διατίθενται στην αγορά.

Πως ορίζεται με ποια κριτήρια

Υπάρχουν πολλά κριτήρια που θα μπορούσαν να ορίσουν τον τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων όπως το (έδαφος). Πόσο έδαφος καταλαμβάνει κάθε κλάδος, (εργασία), πόση εργασία απορροφά ή (το κεφάλαιο) ποιες είναι οι ανάγκες του σε κεφάλαιο. Ωστόσο συναντάτε μια δυσκολία αφού ο κάθε κλάδος χρειάζεται ένα κοινό μέτρο σύγκρισης, πράγμα δύσκολο αφού ο κλάδος φυτικής και ζωικής παραγωγής δεν έχουν κοινό σημείο μεταξύ τους. Έτσι απ' όλα τα δυνάμενα να χρησιμοποιηθούν στην πράξη κριτήρια, η ακαθάριστη πρόσοδος παρουσιάζει αναμφίβολα τα περισσότερα πλεονεκτήματα και τη δυνατότητα του εύκολου υπολογισμού της.

Η ακαθάριστη πρόσοδος είναι οικονομικό αποτέλεσμα που περιλαμβάνει τις αξίες των προϊόντων που έχουν πωληθεί. Οπότε ο τύπος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χαρακτηρίζεται από τους κλάδους παραγωγής των οποίων η ακαθάριστη πρόσοδος αντιπροσωπεύει πάνω του 51% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου. Όσο περισσότερο το ποσοστό αυτό πλησιάζει στο 100% τόσο πιο καθαρός είναι ο τύπος και αντιθέτως μικτός είναι ο τύπος όσο πλησιάζει προς το 50%.

Ο τύπος της Ακαθάριστης Προσόδου υπολογίζεται ως εξής:

$$A.Π = \text{Απόδοση (Kg)} * \text{Τιμή (€)}$$

Ποια η σημασία των ειδικευμένων και μη τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Ειδικευμένοι τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι εκείνοι των οποίων το μεγαλύτερο μέρος της ακαθάριστης προσόδου προέρχεται από έναν κλάδο παραγωγής, ενώ η συμμετοχή των υπόλοιπων κλάδων είναι μικρή. Ο βαθμός ειδίκευσης ενός τύπου γεωργικών εκμεταλλεύσεων εξαρτάται από τη συμμετοχή του κυρίου κλάδου παραγωγής στη συνολική ακαθάριστη πρόσοδο. Έτσι όσο η ποσοστιαία αναλογία του κυρίου κλάδου παραγωγής πλησιάζει το ποσοστό του 100% τόσο περισσότερο ο τύπος της γεωργικής εκμετάλλευσης χαρακτηρίζεται ως ειδικευμένος. Ενώ όταν η αναλογία αυτή πλησιάζει το 50% τότε ο τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης χαρακτηρίζεται λιγότερο ειδικευμένος. Από την άλλη πλευρά, μη ειδικευμένοι τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι εκείνη των οποίων το μεγαλύτερο της ακαθάριστης προσόδου προέρχεται από περισσότερο του ενός κλάδους παραγωγής, πέραν εκείνων που η συμβολή τους είναι μικρή. Ενώ οι ενδιάμεσοι τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων καλούνται ημι- ειδικευμένοι.

4. Περιγραφή της Περιφέρειας της Θεσσαλίας

4.1 Η ταυτότητα της Θεσσαλίας

Η Θεσσαλία βρίσκεται στο κεντρικό-ανατολικό τμήμα του ηπειρωτικού κορμού της Ελλάδας, σε στρατηγική και εύκολα προσπελάσιμη γεωγραφική θέση. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 14.036 τετραγωνικών χιλιομέτρων (10,6% της συνολικής έκτασης της χώρας) και είναι η πέμπτη περιφέρεια της Ελλάδας. Διοικητικά αποτελείται από τους νομούς Λάρισας, Καρδίτσας, Μαγνησίας και Τρικάλων. Συνορεύει προς Βορρά με τις Περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, προς Νότο με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, Δυτικά με την Περιφέρεια Ηπείρου, ενώ Ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Πηγή: <http://2dim-kalam.thess.sch.gr/05/d%20p05.htm>

Διέρχεται από αυτήν ο βασικός αναπτυξιακός και μεταφορικός άξονας της χώρας και σε σχετικά μικρή απόσταση από το βόρειο όριο της διέρχεται η Εγνατία οδός, που αποτελεί μείζονα άξονα ανάπτυξης Ανατολής και Δύσης.

Η μορφολογία της, με εκτεταμένο πεδινό τμήμα που περιβάλλεται από ορεινούς όγκους και, προς τα Ανατολικά, η επαφή με το Αιγαίο Πέλαγος, διευκολύνει την εσωτερική συνοχή και χωροταξική ολοκλήρωση της περιφέρειας (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012).

Οι ορεινοί όγκοι, ο μεγάλος κάμπος, τα ποτάμια, οι τεχνητές λίμνες η θάλασσα και το νησιωτικό σύμπλεγμα συνθέτουν ένα περιβάλλον υψηλής αναπτυξιακής δυναμικής.

Η εδαφική της διαμόρφωση είναι τέτοια ώστε ψηλά βουνά περιβάλλουν το Θεσσαλικό κάμπο, ο οποίος, όπως αναφέρθηκε, αποτελεί τη μεγαλύτερη πεδιάδα της χώρας και διαρρέεται από δυτικά προς ανατολικά από τον ποταμό Πηνειό, που είναι το τρίτο μεγαλύτερο ποτάμι της χώρας. Τα βουνά που περιβάλλουν τον θεσσαλικό κάμπο είναι ο Όλυμπος, το νότιο τμήμα της οροσειράς της Πίνδου, ο Ιταμός, το Πήλιο και η Όθρυς.

Κλιματολογικά διαιρείται σε τρεις περιοχές (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2002):

1. Την ανατολική παράκτια και ορεινή, με μεσογειακό κλίμα
2. Την κεντρική πεδινή, με ηπειρωτικό κλίμα
3. Τη δυτική ορεινή, με ορεινό κλίμα

Στην ποικίλη αυτή μορφολογικά και κλιματολογικά έκτασή της συγκεντρώνεται μια αξιόλογη ποικιλία οικοσυστημάτων και ένα περιβάλλον με ιδιαίτερα υψηλή αισθητική, πολιτιστική και ιστορική αξία και ιδιαίτερο φυσικό κάλλος. Ένας μακρύς κατάλογος θεσμοθετημένων και μη περιοχών προστασίας της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπίων φυσικού κάλλους (Θαλάσσιο Πάρκο Σποράδων, Όλυμπος, Κοιλάδα Τεμπών, Αμπελάκια, Πήλιο, Σκιάθος, Σκόπελος, Μετέωρα, Λίμνη Πλαστήρα, Ασπροπόταμος, Πίνδος, Περτούλι κλπ.) επιβεβαιώνει τη σημασία του περιβάλλοντος για τη ζωή και την ταυτότητά της, επισημαίνοντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες αξιοποίησης και τις αυξημένες ευθύνες προστασίας.

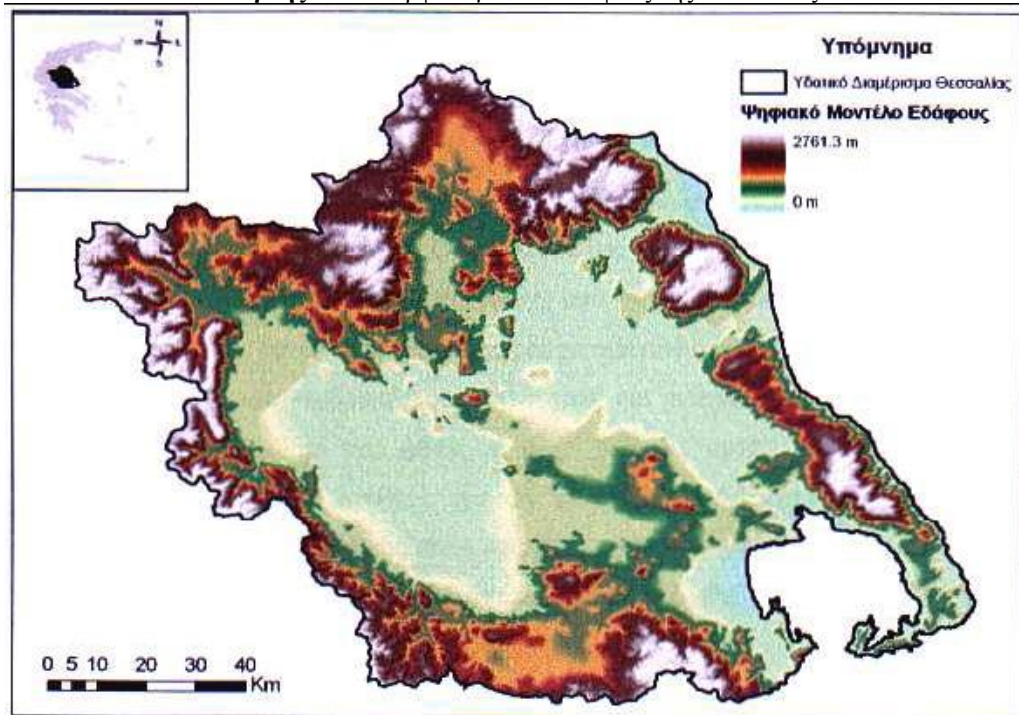
4.2 Ο Κάμπος - Η γεωργία

Ενώ το 44,9% του εδάφους της διοικητικής περιφέρειας Θεσσαλίας είναι ορεινό, το 17.1% ημιορεινό και μόλις το 36% πεδινό.

Ο Θεσσαλικός κάμπος αποτελεί τη μεγαλύτερη πεδιάδα της χώρας και το συγκριτικό πλεονέκτημα της Θεσσαλίας για ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής, μέσω ενός πλήθους καλλιεργήσιμων εκτάσεων, που αποτελούν το 12,68% της συνολικής καλλιεργήσιμης έκτασης της χώρας. Με αυτή λοιπόν την εύφορη πεδιάδα σαν βάση, και λόγω μιας σειράς άλλων ενισχυτικών παραγόντων, για πολλά χρόνια η Θεσσαλία στήριξε τη ζωή των ανθρώπων της στην αγροτική παραγωγή. Σήμερα, ο κάμπος συνεχίζει να αποτελεί τη βάση της οικονομίας της Θεσσαλίας, κυρίως μέσω της γεωργικής παραγωγής, παρ όλες τις διακυμάνσεις και τις τάσεις τριτογενοποίησης της οικονομίας της.

Χάρτης 2: Η Μορφολογία του Εδάφους της Θεσσαλίας

Πηγή: Τσίρος, 2006

Οι νομοί της Θεσσαλικής περιφέρειας περιβάλλονται από πεδιάδες. Η καλλιέργεια της γης αποτελεί την κύρια απασχόληση της πλειοψηφίας των ανθρώπων, είτε αυτόν που μένουν στα χωριά, αλλά ακόμη και εκείνων που μένουν στην πόλη και έχουν υπό την κατοχή τους εκτάσεις.

Η κτηνοτροφία αποτελεί κατά σειρά σπουδαιότητας το δεύτερο παραγωγικό σκέλος του πρωτογενή τομέα του νομού με συμμετοχή 30% στο συνολικό γεωργικό εισόδημα (Απογραφή γεωργίας-κτηνοτροφίας 2000-2010).

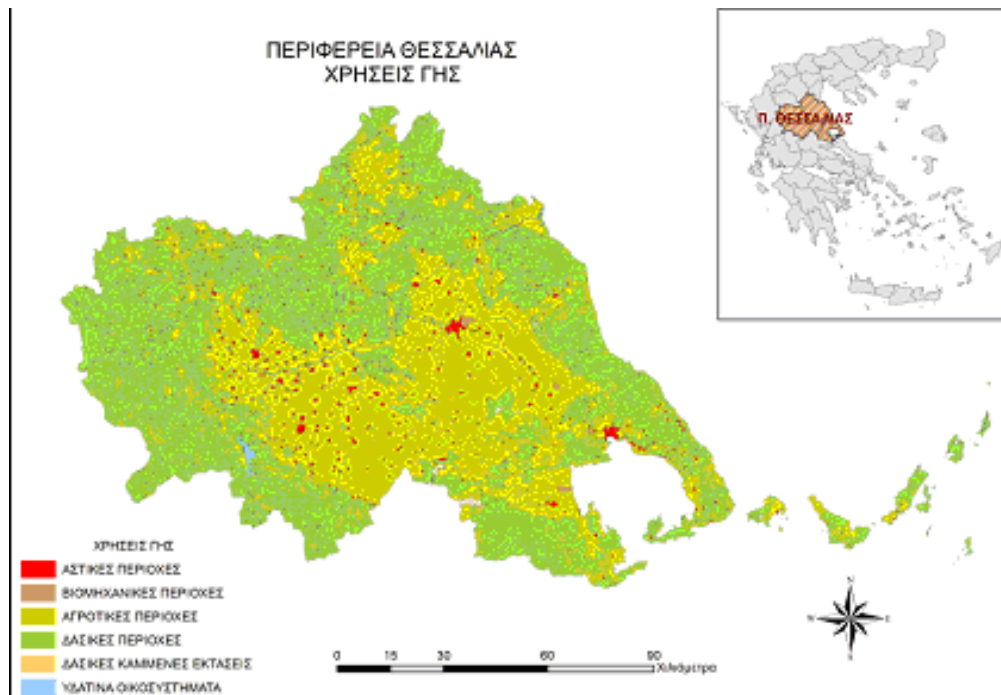
Όσον αφορά τους βοσκότοπους, αυτοί αποτελούν σημαντικό συντελεστή της κτηνοτροφίας, δηλαδή το 40% της συνολικής έκτασης της περιφέρειας. Παρά όμως τη σημαντική έκταση που καταλαμβάνουν, δεν είναι αποτελεσματική η χρησιμοποίησή τους (Τσινίδου, 2002).

Παράλληλα σημαντική προσφορά προέρχεται και από τη θάλασσα. Ο νομός Λάρισας έχει ακτογραμμή μήκους 60 χιλιομέτρων, με κυριότερα αλιευτικά κέντρα τις περιοχές Στόμιου- Βελίκα- Αγιοκάμπου. Η θαλάσσια αλιεία στο νομό είναι παράκτια και ασχολούνται 250 άτομα. Η μέση ετήσια παραγωγή είναι περίπου 500 τόνοι. Η διάθεση των προϊόντων γίνεται είτε από τους ίδιους τους ψαράδες, είτε διαμέσου των εμπόρων, μέσα στα όρια του νομού. Οι δυνατότητες ανάπτυξης είναι σημαντικές με την εκμετάλλευση της θαλάσσιας αλιείας και την ανάπτυξη εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας στα εσωτερικά νερά (Δέλτα Πηνειού, Κεφαλόβρυσο κ.α).

4.3 Αγροτική εκμετάλλευση της γης στη Θεσσαλία

Η καλλιεργήσιμη έκταση της Θεσσαλίας ανέρχεται σε 3.809.020 στρ. και εντοπίζεται κυρίως στην περιοχή του Θεσσαλικού κάμπου, με το μεγαλύτερο τμήμα να αντιστοιχεί στην Περιφερειακή Ενότητα της Λάρισας. Σε σύνολο είναι το 12,68% της καλλιεργήσιμης έκτασης της χώρας (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012).

Χάρτης 3: Οι χρήσεις γης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2001

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012

Στον παραπάνω χάρτη, παρουσιάζονται οι χρήσεις γης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, όπου χαρακτηρίζεται κυρίως από δασικές και αγροτικές περιοχές.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η καλλιεργήσιμη έκταση σε στρέμματα της Θεσσαλίας αλλά και η καλλιεργήσιμη έκταση ανά Περιφερειακή Ενότητα.

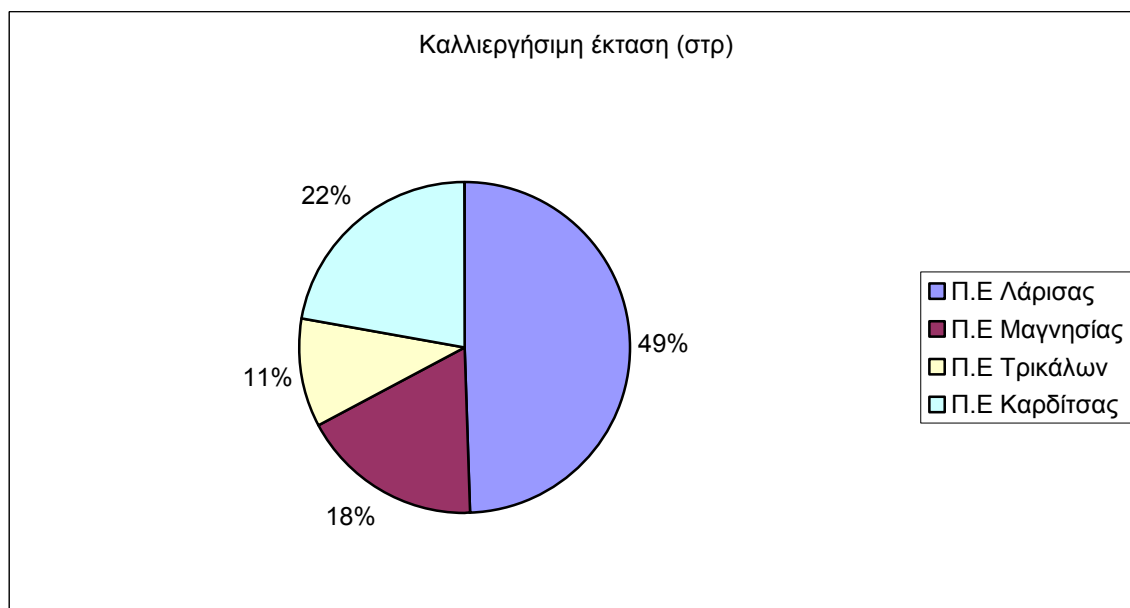
Πίνακας 5. Καλλιεργήσιμη έκταση

Γεωγραφική Ενότητα	Καλλιεργήσιμη έκταση (στρ.)
Θεσσαλία	3.809.020
Π.Ε Λάρισας	1.887.373
Π.Ε Μαγνησίας	668.791
Π.Ε Τρικάλων	407.567
Π.Ε Καρδίτσας	845.289

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης

Έτσι αναλύοντας την καλλιεργήσιμη γη μπορούμε να πούμε αναλυτικότερα, ότι σε σύνολο 3.809.020 στρεμμάτων, ο νομός Λάρισας κατέχει τη μεγαλύτερη καλλιεργήσιμη έκταση με 1.887.373 στρ., και ακολουθούν η Καρδίτσα με 845.289 στρ., η Μαγνησία με 668.791 στρ., και τέλος τα Τρίκαλα με 407.567 στρέμματα.

Γράφημα 2: Καλλιεργήσιμη έκταση ανά ΠΕ στη Θεσσαλία

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012

Στο Γράφημα 2 εμφανίζεται η καλλιεργήσιμη έκταση της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε μορφή ποσοστών όπου φαίνεται ξεκάθαρα πως σχεδόν το 50% της καλλιεργήσιμης γης ανήκει στο νομό Λάρισας.

Τα βασικότερα προβλήματα του κάμπου

Σήμερα οι πεδινές περιοχές του θεσσαλικού κάμπου, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα περιβαλλοντικής φύσης που προέρχονται από την εντατική χρήση με τρόπο σπάταλο όσον αφορά τους φυσικούς πόρους και χωροταξικής φύσης που προέρχονται από την τάση ανάπτυξης και επέκτασης των αστικών χρήσεων στις πεδινές περιοχές, με χαρακτηριστικό το παράδειγμα της αστικής διάχυσης στην πόλη της Λάρισας και της δόμησης εκατέρωθεν μεγάλων διαπεριφερειακών οδικών αξόνων. Τα προβλήματα του θεσσαλικού κάμπου θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- Πιέσεις στην ποσότητα και την ποιότητα του εδάφους (δόμηση, φυτοφάρμακα κλπ.)
- Πιέσεις στην ποσότητα και την ποιότητα των υδατικών πόρων (υπερεκμετάλλευση, φωσφορικά λιπάσματα κλπ.)

Σύμφωνα με μελέτη της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (2001-2) τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας του κάμπου είναι (Παπαδοπούλου, 2005):

- Το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των αγροτών
- Οι οργανωτικές ελλείψεις στο κύκλωμα παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων που συνδυάζονται με ελλείψεις στις υποδομές
  - Η κυριαρχία των αροτραίων καλλιεργειών (πλήρης σχεδόν εξάρτηση από την καλλιέργεια του βαμβακιού)
  - Η απουσία αγροτικών προϊόντων που αναμένεται να παρουσιάζουν στο μέλλον υψηλή ζήτηση όπως τα βιολογικά προϊόντα, τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης κα.
  - Η λειψυδρία λόγω της έλλειψης σχεδιασμού, οι αλόγιστες γεωτρήσεις και η μη ορθολογική εκμετάλλευση των υδάτων.

Παράλληλα ο τομέας αντιμετωπίζει προβλήματα που οφείλονται στους κανόνες εφαρμογής της Κοινής αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), αλλά και στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος του τοπικού πληθυσμού εξακολουθεί να εξασφαλίζει το βιοπορισμό του από την γεωργία, χωρίς όμως να ασκεί πραγματικά αυτό το επάγγελμα (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012).

4.4 Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Οι καλλιέργειες που κυριαρχούν στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι οι αροτραίες καλλιέργειες, οι οποίες και αποτελούν το 80% περίπου των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Παρατηρώντας τη διαχρονική εξέλιξη (1978-2008) της φυτικής παραγωγής διαπιστώνουμε μια μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης, ειδικά στις αροτραίες καλλιέργειες και στις αμπέλους. Ενώ παρατηρείται αύξηση στις δενδρώδεις καλλιέργειες και στα κηπευτικά.

Το βαμβάκι που μέχρι πρότινος αποτελούσε μονοκαλλιέργεια στο νομό Λάρισας, έδωσε τη θέση του στο σκληρό σιτάρι (712.164 στρ.). Σε αντίθεση το βαμβάκι παραμένει πρώτη σε μέγεθος καλλιέργεια για τους νομούς Καρδίτσας και Τρικάλων.

Εκτός από το σιτάρι σε επίπεδο περιφέρειας η Λάρισα μεταξύ άλλων αναδεικνύεται πρώτη με διαφορά και στην καλλιέργεια οσπρίων, καθώς όπως φαίνεται το πρόγραμμα κατά της νιτρορύπανσης βοήθησε τους καλλιεργητές να κατανοήσουν τα οφέλη της αμειψισποράς.

Η βιομηχανική ντομάτα και τα αρωματικά φυτά αποτελούν τα προϊόντα που καλλιεργούνται λιγότερο στο νομό Τρικάλων. Τα Εσπεριδοειδή, αποτελούν και τη μικρότερη σε έκταση καλλιέργεια στο νομό Λάρισας σε μόλις 3 στρέμματα. Το μεγαλύτερο μέρος των κηπευτικών στη Θεσσαλία καλλιεργείται στη Λάρισα με 25.015 στρέμματα ενώ αντίθετα των αρωματικών φυτών καλλιεργείται στη Μαγνησία σε 1.267 στρέμματα. Η Μαγνησία αναδεικνύεται πρώτη και στην καλλιέργεια ελιάς σε επίπεδο περιφέρειας με 241.000 στρέμματα.

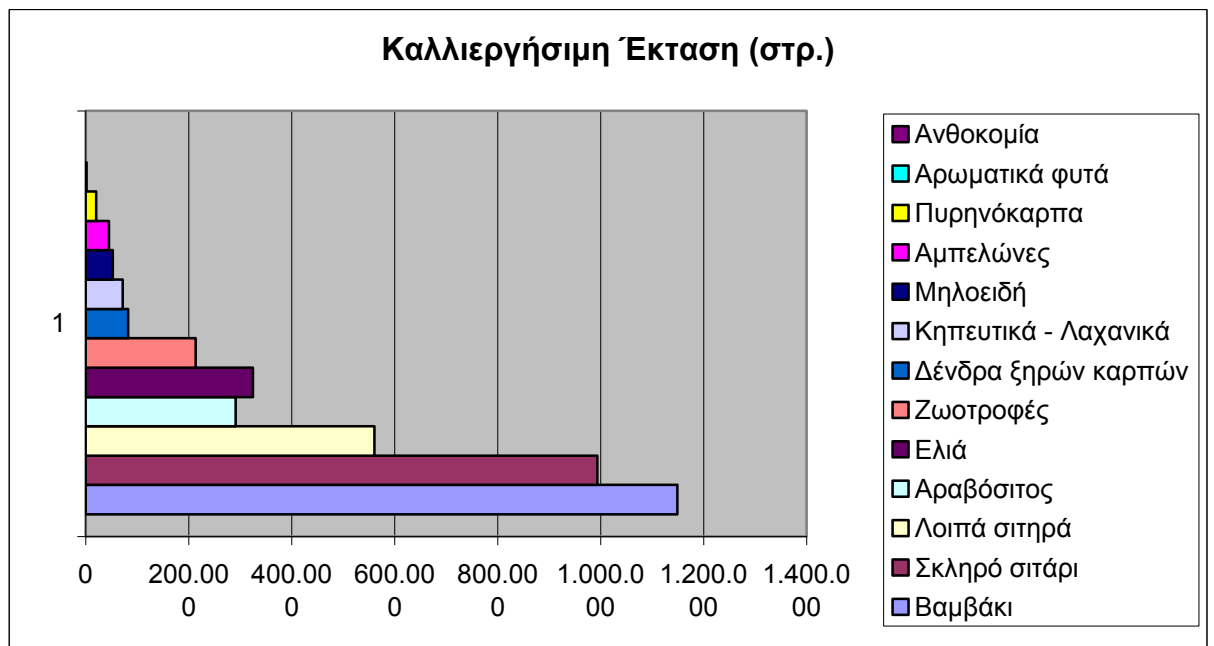
Στο παρακάτω πίνακα και στην σχετική ράβδο, παρουσιάζεται η κατάταξη των κυριότερων καλλιεργειών φυτικής παραγωγής της Περιφέρειας Θεσσαλίας ανά συνολικά καλλιεργήσιμη έκταση.

Πίνακας 6: Κατάταξη των κυριότερων καλλιεργειών φυτικής παραγωγής της Περιφέρειας Θεσσαλίας ανά συνολικά καλλιεργήσιμη έκταση

Σειρά Κατάταξης	Τομέας Φυτικής παραγωγής	Καλλιεργήσιμη έκταση (στρ.)	Καλλιεργήσιμη έκταση/ σύνολο αροτραίων εκτάσεων (%)
1	Βαμβάκι	1.149.186	29%
2	Σκληρό σιτάρι	993.813	26%
3	Λοιπά σιτηρά	561.172	15%
4	Αραβόσιτος	291.572	8%
5	Ελιά	324.598	9%
6	Ζωοτροφές	213.519	6%
7	Δένδρα ξηρών καρπών	82.324	2%
8	Κηπευτικά – Λαχανικά	71.759	2%
9	Μηλοειδή	52.876	1%
10	Αμπελώνες	45.214	1%
11	Πυρηνόκαρπα	20.675	1%
12	Αρωματικά φυτά	1.735	0%
13	Ανθοκομία	259	0%
Σύνολα		3.808.702	100%

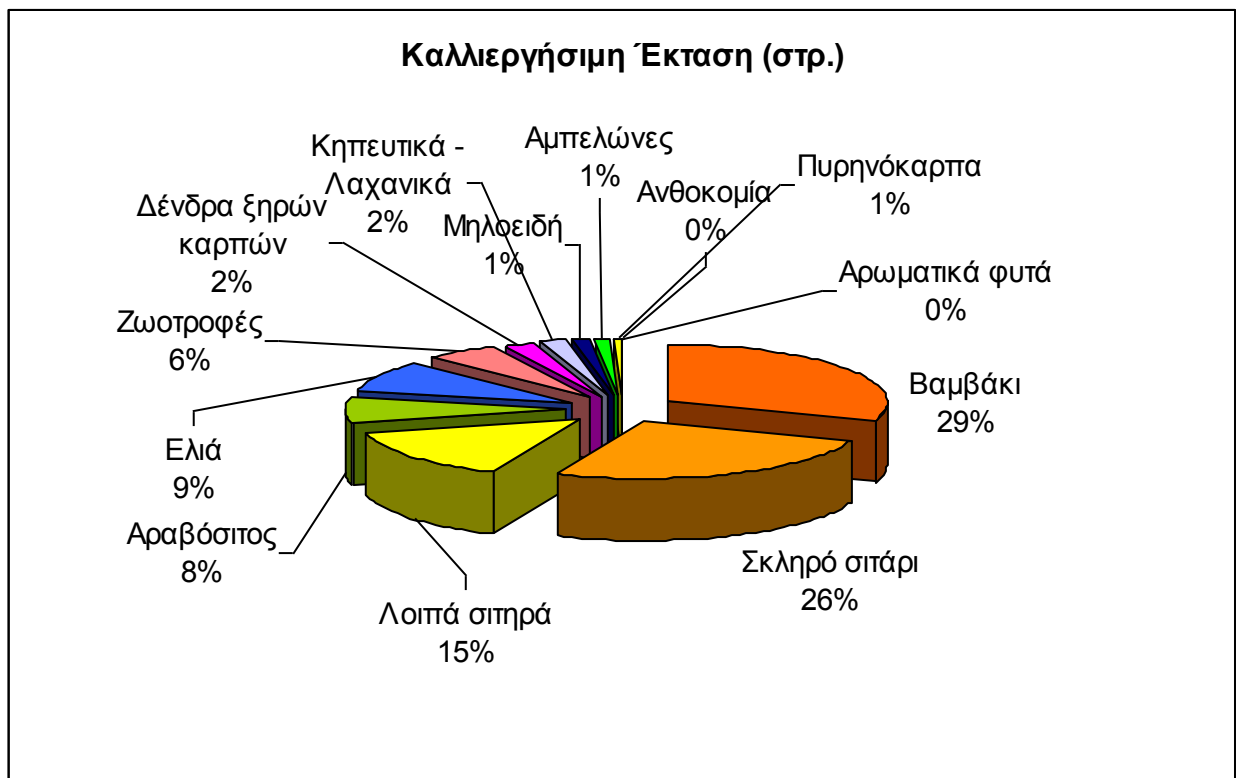
Πηγή: Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας

Διάγραμμα 1. Καλλιεργήσιμη έκταση στην Π. Θεσσαλία

Η Λάρισα καλλιεργεί σιτάρι, η Μαγνησία ελιές, η Καρδίτσα καλαμπόκι και τα Τρίκαλα βαμβάκι. Αυτά είναι τα τέσσερα προϊόντα που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργήσιμης γης στη Θεσσαλία για το 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία της Περιφερειακής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

Γράφημα 3: Ποσοστιαία κάλυψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων Θεσσαλίας

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2012

4.5 Φυτική Παραγωγή

Σκληρό σιτάρι

Το σκληρό σιτάρι της Θεσσαλίας είναι η πρώτη σε έκταση κλάδος παραγωγής και το ποιοτικότερο της Ελλάδας, δέχεται πολλαπλή μεταποίηση και αποτελεί τη βάση για τα προϊόντα ζύμης. Καλλιεργείται όχι μόνο σε ξερικές εκτάσεις αλλά και σε αρδευόμενες και αποτελεί το σημαντικότερο συντελεστή αμειψισποράς. Είναι εξαγωγίμο και επιδοτούμενο προϊόν το οποίο συμβάλει τα μέγιστα τόσο στην τοπική όσο και στην οικονομία γενικότερα.

Βαμβάκι

Αποτελεί τη δεύτερη καλλιέργεια σε ποσοστό καλλιεργούμενης έκτασης της Περιφέρειας Θεσσαλίας και κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των αροτραίων καλλιεργειών. Οι κλιματικές συνθήκες της Περιφέρειας είναι ιδανικές για την παραγωγή προϊόντος άριστης ποιότητας.

Είναι μια καλλιέργεια δυναμική και συμβάλει σε μεγάλο ποσοστό τόσο στην τοπική όσο και στην εθνική οικονομία γενικότερα.

Λοιπά σιτηρά

Στα λοιπά σιτηρά περιλαμβάνεται το κριθάρι, το μαλακό σιτάρι, η βρώμη, σίκαλη κτλ. Τα περισσότερα από αυτά καταλαμβάνουν ξηρικές εκτάσεις.

Ελιά

Οι ελιές και το ελαιόλαδο αποτελούν αναγνωρισμένα και καταξιωμένα προϊόντα τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά, προϊόντα της μεσογειακής διατροφής με ασυναγώνιστη θρεπτική και διαιτητική αξία. Κατά το χρονικό διάστημα 1978-2012 η καλλιέργεια της ελιάς παρουσίασε αυξητικές τάσεις. Οι ζώνες καλλιέργειας της ελιάς είναι κυρίως στην περιοχή Μαγνησίας και τα υπόλοιπα γύρω από την κοιλάδα των Τεμπών. Παράγονται κατεξοχήν επιτραπέζιες ελιές και ελαιόλαδο και πωλούνται από

παραγωγούς σε λαϊκές αγορές και σε χονδρεμπόρους. Τα προϊόντα καταναλώνονται στην Ελληνική αγορά και στο εξωτερικό (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Κίνα).

Δένδρα ξηρών καρπών (Ακρόδρυα)

Καλλιεργούνται κυρίως αμυγδαλιές και το ένα τέταρτο καστανιές και τα υπόλοιπα καρυδιές, φουντουκιές, και φιστικιές. Το 39,11% των ελληνικών αμυγδάλων καλλιεργούνται στη Θεσσαλία με το 32,90% της παραγωγής της χώρας.

Το 50% των εκτάσεων της αμυγδαλοκαλλιέργειας είναι πεδινές και το υπόλοιπο ημιορεινές ή ορεινές περιοχές. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αμυγδαλεώνων αρδεύεται και το 95% της παραγωγής των αμυγδάλων τυποποιείται, η εμπορία του γίνεται στην ελληνική αγορά. Η τιμή του είναι χαμηλή λόγω των εισαγωγών από Τουρκία και ΗΠΑ.

Κηπευτικά-Λαχανικά

Τα λαχανικά και τα κηπευτικά συμβάλλουν σημαντικά στην εξασφάλιση των τοπικών και εθνικών καταναλωτικών αναγκών καθώς και στην παροχή πρώτης ύλης σε πολλές μεταποιητικές μονάδες (ντομάτα, πιπεριές, λάχανα, κουνουπίδια, πατάτες, πράσα, φασολάκια, κολοκυθάκια, μελιτζάνες κλπ). Διαχρονικά παρουσιάζει αύξηση η καλλιέργεια της τομάτας ενώ παράλληλα υπερδιπλασιάστηκε η καλλιέργεια για τα λάχανα και τα κουνουπίδια. Προϊόντα που συμβάλλουν στις ελληνικές εξαγωγές είναι οι ντομάτες, οι πιπεριές, οι πατάτες, μέρος της παραγωγής των οποίων είναι πιστοποιημένα και ως βιολογικά.

Τα καρπούζια Τρικάλων και τα πεπόνια Καρδίτσας ήδη έχουν όνομα στις λαχαναγορές Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Για τα θερμοκήπια καθώς οι καλλιέργειες υπό κάλυψη παρουσιάζουν συνεχώς αυξητική τάση εξαιτίας του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής και λόγω περιορισμένων υδατικών πόρων και υγιεινών προϊόντων καθ όλη τη διάρκεια του έτους.

Αμπελώνες

Τόσο οι επιτραπέζιες ποικιλίες όσο και οινοποιήσιμες ποικιλίες αμπέλου αποτελούν σημαντικότερα προϊόντα για την περιφέρεια. Τα επιτραπέζια σταφύλια που καλλιεργούνται, παράγουν εξαιρετικής ποιότητας και ονομαστά προϊόντα. Σε πολλές από τις εκτάσεις εφαρμόζεται σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης. Εμφανίζεται

μείωση των εκτάσεων της καλλιέργειας κατά 30% στο χρονικό διάστημα 1978-2012. Σε πολλά από αυτά η παραγωγική διαδικασία (πχ Συν. Νέας Αγχιάλου) είναι πιστοποιημένη με ISO και HACCP. Πολλά από τα παραγόμενα προϊόντα (οίνοι, τσίπουρο, ούζο) είναι βιολογικά, Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) (Τσίπουρο Μουζακίου, Μεσενικόλας, Αγχιάλος, Ραψάνη, Κρασί Ολύμπου).

Μηλοειδή

Τα μηλοειδή αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα γεωργικά προϊόντα της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Οι κυριότερες ζώνες καλλιέργειας του μήλου είναι η περιοχή Ζαγοράς Πηλίου καθώς και άλλες περιοχές του ανατολικού Πηλίου, η περιοχή Αγιάς και ορεινές περιοχές του Κισσάβου. Στην περιοχή του Πηλίου καλλιεργείται η παραδοσιακή ποικιλία “Φιρίκι Πηλίου”, μοναδική σε ποιότητα σε όλη την Ελλάδα και έχει ενταχθεί στο μητρώο των Προστατευόμενων Ονομασιών Προέλευσης – ΠΟΠ. Τη μεγαλύτερη παραγωγή μήλων της περιοχής του Πηλίου τη συγκεντρώνει, συντηρεί, συσκευάζει και διακινεί το 93% των μήλων της περιοχής (17.000 τόνους ετησίως) ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς και είναι από τις σημαντικότερες οικονομικές μονάδες της περιοχής.

Στην Θεσσαλία παράγεται το 90% της ποσότητας αχλαδιών πανελλαδικά. Γίνεται προσπάθεια να γίνει προϊόν Ονομασίας Προέλευσης ΠΟΠ για να αποκτήσουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

Πυρηνόκαρπα

Τα βερίκοκα και τα ροδάκινα δίνουν σημαντικό εισόδημα στους καλλιεργητές των περιοχών Τυρνάβου, Μακρυχωρίου και Πηλίου.

Από αυτά ονομαστά είναι:

Α) τα κεράσια της περιοχής Αγιάς Πηλίου, πρώιμες και μεσοπρώιμες ποικιλίες,

Β) τα δαμάσκηνα σκοπέλου που είναι ένα εγχώριο παραδοσιακό προϊόν που μεταποιείται ή αποξηραίνεται αλλά έχει μεγάλο ανταγωνισμό από τα δαμάσκηνα εισαγωγής από την Καλιφόρνια των ΗΠΑ,

Γ) τα λεμονάτα ροδάκινα Πηλίου είναι ξεχωριστό παραδοσιακό προϊόν με υψηλή εμπορική αξία και μοναδικά ροδάκινα σε εμφάνιση και γεύση.

Βιομηχανικά φυτά

Στα βιομηχανικά φυτά παρουσιάζεται μια αύξηση σε σύνολο στις καλλιεργούμενες εκτάσεις από το 1978 έως το 2010 της τάξης του 10%. Εξαίρεση αποτελεί ο καπνός ο οποίος παρουσίασε δραματική πτώση σχεδόν 95% την περίοδο 1978-2008 όπως επίσης και τα ζαχαρότευτλα γεγονός που ενδεχομένως οφείλεται στην αποδέσμευση της επιδότησης από την παραγωγή στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ και στο κλείσιμο των εργοστασίων βιομηχανίας ζάχαρης.

Τα προϊόντα που προκύπτουν από την μεταποίηση της βιομηχανικής τομάτας είναι βασικά είδη διατροφής του ανθρώπου και η ζήτησή τους είναι ανελαστική. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τον τοματοπολτό και λιγότερο για τα προϊόντα μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας όπως ο κύβος τομάτας, ο ελαφρά συμπυκνωμένος χυμός και κυρίως οι σάλτσες τομάτας και το κέτσαπ.

Οσπριοειδή

Στην περιφέρεια Θεσσαλίας το μεγαλύτερο μερίδιο να κατέχουν οι φακές. Τα περισσότερα καλλιεργούνται στον άξονα Λάρισας – Φαρσάλων καθώς και σε ξερικές και ημιορεινές όλης της Θεσσαλίας.

Τελευταία υπάρχει αυξητική τάση της καλλιέργειας λόγω του ότι χρησιμοποιούνται για την αμειψισπορά των χειμερινών σιτηρών και συμβάλλουν συμπληρωματικά στο εισόδημα των παραγωγών.

Σημειώνεται ότι δεν αποτελούν κύρια καλλιέργεια.

Αρωματικά φυτά

Τα αρωματικά φυτά (τσάι, ρίγανη) καλλιεργούνται σε ορεινές περιοχές της περιφέρειας και το 70% της παραγωγή τυποποιείται. Το 80-85% της παραγωγής διακινείται στην εγχώρια αγορά ενώ το 15-20% εξάγεται προς χώρες της Ε.Ε. και προς τρίτες χώρες.

Ανθοκομικές καλλιέργειες

Στη Μαγνησία καλλιεργείται το 90% των φυτών γαρδένιας όλης της Ελλάδας. Έχουν εξαιρετική φήμη στην αγορά και διακινούνται τόσο στην εγχώρια αγορά καθώς και στο εξωτερικό (το 50% της παραγωγής της γαρδένιας εξάγεται κυρίως σε Ολλανδία και σε Ιταλία).

Ζωοτροφές

Η καλλιέργειες ζωοτροφών διαχρονικά (1978-2008) παρουσιάζουν μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων τους. Χωρίζεται σε πρωτογενή παραγωγή ζωοτροφών που είναι άμεσο αποτέλεσμα της γεωργικής δραστηριότητας (δημητριακοί, καρποί, μηδική κλπ) και στην παραγωγή ζωοτροφών μετά από μεταποίηση (π.χ. πίτυρα, βαμβακόπιτα, κλπ και οι σύνθετες ζωοτροφές, π.χ. μίγματα).

Δυναμικές ή άλλες καλλιέργειες

Μεταξύ των νέων δυναμικών καλλιεργειών που εμφανίζονται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι και του ακτινιδίου. Τα ακτινίδια εξάγονται στην κεντρική Ευρώπη, τις χώρες νέας Μέλη της Ε.Ε. Και στη Ρωσία, οι οποίες είναι οι μεγαλύτερες αγορές των ελληνικών ακτινιδίων.

Επίσης, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας παρατηρείται είσοδος νέων εναλλακτικών καλλιεργειών όπως η καλλιέργεια της ροδιάς, της στέβιας και του Ιπποφαές.

4.6 Ζωική Παραγωγή

Η ζωική παραγωγή διατηρείται, σε γενικές γραμμές, σταθερή κατά το διάστημα των τελευταίων ετών παρά τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κτηνοτροφία, συνδεδεμένα κυρίως με τη στασιμότητα των τιμών διάθεσης των προϊόντων στην αγορά. Ειδικότερα, στην αιγοπροβατοτροφία, η οποία αποτελεί παραδοσιακά δυναμικό κλάδο της κτηνοτροφίας, δεν διαπιστώνονται σημαντικές μεταβολές ως προς το ζωικό κεφάλαιο. Τα στοιχεία για τη βοοτροφία καταγράφουν αισθητή μείωση του αριθμού των βοοτρόφων, ενώ η παραγωγή κρέατος, παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις

Η ζωική παραγωγή στην Θεσσαλία αντιπροσωπεύει το 1/4 της ακαθάριστης αξίας της γεωργικής παραγωγής κατέχει σημαντικό ρόλο στην Εθνική μας οικονομία

παρέχοντας εισόδημα και εργασία σε πολλές οικογένειες συμβάλλοντας στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού σε περιοχές με ιδιαίτερα προβλήματα (ορεινές – μειονεκτικές). Στη ζωική παραγωγή πραγματοποιούνται οι περισσότερες εισαγωγές από όλες τις άλλες κατηγορίες αγροτικών προϊόντων. Είναι εξαιρετικά καθοριστικής σημασίας η μείωση των εισαγωγών στην κατηγορία αυτή, διότι το εμπορικό έλλειμμα στην κατηγορία των κρεάτων αντιπροσωπεύει το 46% του συνολικού ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο όλων των αγροτικών προϊόντων.

Αιγοπροβατοτροφία

Η αιγοπροβατοτροφία είναι ο πιο σημαντικός κλάδος της κτηνοτροφίας στη χώρα και στη περιφέρεια Θεσσαλίας. Συμμετέχει σε ποσοστό 58,6% στην ακαθάριστη αξία της συνολικής ζωικής παραγωγής. Σε επίπεδο χώρας εκτρέφονται περί τις 8.500.000 προβατίνες και περί τις 3.850.000 αίγες. Παράγεται 530.000 τόνοι πρόβειου γάλακτος και 154.000 τόνοι αίγειου γάλακτος. Η παραγωγή της φέτας κυμαίνεται από 95.000 έως 100.000 τόνους. Το κρέας των αιγοπροβάτων ανέρχεται σε 100.000 τόνους περίπου.

Βοοτροφία

Στην Ελλάδα εκτρέφονται 684.100 βοοειδή εκ των οποίων 168.000 είναι ζώα γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση βοοειδών εστιάζεται στην Μακεδονία- Θράκη με ποσοστό 53,3% και ακολουθεί η Θεσσαλία με ποσοστό 17,3%. Σε σύνολο 23.504 εκμεταλλεύσεων στη χώρα περί τις 2.105 εκμεταλλεύσεις βρίσκονται στη Θεσσαλία.

Οι αγελάδες γαλακτοπαραγωγής παράγουν από 5.000 έως 6.500 κιλά γάλα/έτος και η ποσόστωση βόειου γάλακτος στην Ελλάδα ανέρχεται στους 845.292 τόνους. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την αυτάρκεια της χώρας σε γάλα που είναι χαμηλή 50% καθιστά αναγκαία την περαιτέρω ανάπτυξη της γαλακτοπαραγωγού βοοτροφίας.

Χοιροτροφία

Η χοιροτροφία στην Ελλάδα θεωρείται από τους δυναμικούς κλάδους της κτηνοτροφίας και της αγροτικής οικονομίας. Η ετήσια κατανάλωση χοιρινού κρέατος είναι 300.000 tn. Η Θεσσαλική παραγωγή χοιρινού κρέατος καλύπτει το 24,4 % της Ελληνικής

παραγωγής. Αποτελεί ένα από τους πλέον επιχειρηματικούς κλάδους ζωικής παραγωγής ο οποίος επιβιώνει χωρίς επιδοτήσεις.

Πτηνοτροφία

Ο κλάδος της πτηνοτροφίας αποτελεί ένα σύγχρονό τομέα δραστηριότητας της κτηνοτροφίας με καθετοποίηση της παραγωγής. Το κρέας κοτόπουλων καλύπτει με διαφορά το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής εγχώριας παραγωγής κρέατος πουλερικών και αυγών. Σε επίπεδο χώρας το κρέας των πουλερικών ανέρχεται περί τους 187.340tn ενώ στη Θεσσαλία περί στους 4.000tn ετησίως. Ο βαθμός αυτάρκειας της χώρας σε κρέας ανέρχεται στο 80% ενώ σε αυγά κατανάλωσης το 95% .

Μεθοδολογία

Για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων για την εκπόνηση της εργασίας χρησιμοποιήθηκαν τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία, των οποίων οι πηγές υπήρξαν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και οι Περιφερειακές Ενότητες της περιφέρειας Θεσσαλίας. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν δευτερογενείς πηγές: επίσημη και αξιόπιστη βιβλιογραφία, αλλά και το διαδίκτυο. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε επίσης το γεγονός ότι η περιοχή μελέτης αποτελεί την ευρύτερη περιοχή κατοικίας του γραφών, εξασφαλίζοντας έτσι ένα ικανοποιητικό εμπειρικό υπόβαθρο γνώσεων για την εξέλιξη και υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής .

Παραγωγικοί Τομείς της Περιφέρειας Θεσσαλίας το έτος 2012.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί στηρίζεται στη στατιστική επεξεργασία στοιχείων, σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που αφορούν διάφορους κλάδους παραγωγής των σημαντικότερων για την περιοχή γεωργικών προϊόντων.

5. Τομέας φυτικής Παραγωγής

5.1 Παραγωγή Νομού Λάρισας

Ο νομός Λάρισας βρίσκεται στην κεντρική θέση της χώρας, καταλαμβάνοντας το βορειότερο τμήμα της Θεσσαλίας και περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του Θεσσαλικού κάμπου. Η έκταση του νομού ανέρχεται σε 5.390 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η έκταση αυτή αντιπροσωπεύει το 38,3% της Θεσσαλίας και το 4 % της χώρας, η δε μορφολογική κατανομή είναι (Sivignon,1992):

- Πεδινή: 47,1%
- Ημιορεινή: 25,4%
- Ορεινή: 27,5%

Η κατανομή της έκτασης ανάλογα με τη χρήση της είναι:

- Γεωργική γη: 45%

- Βοσκότοποι:40%
- Δάση:10%
- Λοιπές εκτάσεις: 5%

Στους παρακάτω πίνακες περιγράφονται αναλυτικά τα στατιστικά στοιχεία της φυτικής παραγωγής για της περιοχή της Λάρισας. Οπότε σύμφωνα με του πίνακες και το σχετικό γράφημα της ακαθάριστης προσόδου έχουμε:

Το 49% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου του νομού Λάρισας ανήκει στις αροτραίες καλλιέργειες. Ο τύπος αυτός καλλιεργείται σε έκταση 1.632.298 στρεμμάτων καταλαμβάνοντας το 88% της καλλιεργήσιμης έκτασης με συνολική απόδοση 693.636.000 κιλά, ο οποίος κατέχει και την πρώτη θέση του νομού.

Αροτραίες καλλιέργειες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σίτος Μαλακός	87.468	34.987.000	0,15	400	52.480.050
Σίτος Σκληρός	712.164	284.865.000	0,20	400	56.973.000
Κριθάρι	183.075	54.922.000	0,16	300	8.787.520
Βρώμη	46.636	11.659.000	0,18	250	2.098.620
Αραβόσιτος	114.829	160.761.000	0,20	1.400	32.152.200
Σόγια για καρπό	209	63.000	0,35	300	220.050
Βαμβάκι Σύσπορο	487.719	146.316.000	0,38	300	55.600.080
Ηλιανθος	198	63.000	0,40	320	25.200
Σύνολο	1.632.298	693.636.000			208.336.720
Ποσοστό					49%

Την δεύτερη θέση κατέχουν τα οπωροφόρα δένδρα με 18% της ακαθάριστης προσόδου και φτάνουν τα 78.761.140 €. Τα συνολικά καλλιεργήσιμα στρέμματα είναι 43.677 και η ετήσια παραγωγή φτάνει τα 119.448.000 κιλά.

Οπωρώνες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Μήλα	13.128	45.942.000	0,80	3.500	36.753.600
Αχλάδια	11.753	35.259.000	0,60	3.000	21.155.400

Κυδώνια	62	156.000	0,80	2.520	124.800
Φράουλες (υπ.)	13	30.000	0,70	2.310	21.000
Φράουλες (καλ.)	5	9.000	0,60	1.800	5.400
Σύκα νωπά	52	52.000	0,95	1.000	49.400
Ακτινίδια	1.775	4.438.000	0,25	2.500	1.109.500
Ρόδια	642	103.000	0,70	160	72.100
Λωτοί	12	2.000	0,60	170	1.200
Ροδάκινα εκπύρ.	1.661	4.152.000	0,62	2.500	2.574.240
Ροδάκινα Συμπήρ.	6.643	16.610.000	0,53	2.500	8.803.300
Βερίκοκα	2.056	4.111.000	0,50	2.000	2.055.500
Κεράσια	3.690	3.690.000	0,90	1.000	3.321.000
Βύσσина	4	3.000	2,70	750	8.100
Δαμάσκηνα (νωπά)	339	746.000	0,85	2.200	634.100
Νεκταρίνια	1.842	4.145.000	0,50	2.250	2.072.500
Σύνολο	43.677	119.448.000			78.761.140
Ποσοστό					18%

Την τρίτη θέση κατέχει ο αμπελουργικός τύπος με 12% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση τα 27.954 στρέμματα και απόδοση του αγγίζει τα 80.219.000 κιλά.

Αμπελουργικός	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σταφύλια για κρασί (ΠΟΠ)	131	196.000	0,55	1.500	107.800
Σταφύλια κοινών κρ.	20.935	62.804.000	0,60	3.000	37.682.400
Επιτραπέζια	6.884	17.210.000	0,70	2.500	12.047.000
Σταφύλια κορινθ. σταφ.	4	9.000	1,20	2.250	10.800
Σύνολο	27.954	80.219.000			49.848.000
Ποσοστό					12%

Ακολουθεί ο δενδροκομικός τύπος με βάση τους ξηρούς καρπούς με 11% της ακαθάριστης προσόδου και βρίσκεται στην τέταρτη θέση. Το ύψος της ακαθάριστης προσόδου φτάνει τα 48.478.900 € ενώ η καλλιεργήσιμη έκταση αγγίζει τα 52.823 στρέμματα με συνολική απόδοση τα 16.135.000 κιλά.

Δενδροκομικά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Καρύδια	7.978	2.792.000	3,50	350	9.772.000
Φουντούκια	106	21.000	4,10	200	86.100
Αμύγδαλα	29.830	8.949.000	3,30	300	29.531.700
Κάστανα	12.924	3.877.000	1,50	300	5.815.500
Φιστίκια	1.985	496.000	6,60	250	3.273.600
Σύνολο	52.823	16.135.000			48.478.900
Ποσοστό					11%

Την πέμπτη θέση κατέχει ο ελαιοκομικός τύπος με 7% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου ενώ η καλλιεργήσιμη έκταση φτάνει τα 68.147 στρέμματα με συνολική απόδοση 14.856.000 κιλά.

Ελαιόδενδρα	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Ελιές για λάδι	43.630	8.726.000	2,20	200	19.197.200
Ελιές βρώσιμ.	24.517	6.130.000	1,50	250	9.195.000
Σύνολο	68.147	14.856.000			28.392.200
Ποσοστό					7%

Τα νωπά κηπευτικά κατέχουν μόλις το 3% της ακαθάριστης προσόδου ύψους των οποίων φτάνει τα 14.623.550 € και βρίσκονται στην έκτη θέση με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση τα 25.015 στρέμματα και η ετήσια παραγωγή φτάνει τα 159.266.000 κιλά.

Νωπά Κηπευτικά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Κουν/δι - Μπρόκολο	221	442.000	2,00	2.000	331.500
Λάχανο	286	858.000	3,00	3.000	300.300
Σέλινο	31	31.000	1,20	1.000	37.200
Πράσσο	221	553.000	0,80	2.550	442.400
Μαρούλια (υπαιθ.)	238	356.000	0,85	1.500	302.600
Μαρούλια (καλ.)	19	30.000	0,90	1.580	27.000
Ροδάκινα	40	40.000	1,30	1.000	52.000
Σπανάκι	253	253.000	0,80	1.000	202.400

Τομάτα βιομηχανική	14.818	118.543.000	0,05	8.000	5.927.150
Τομάτες νωπές (υπαιθ.)	437	1.311.000	0,70	3.000	917.700
Τομάτες (καλ.)	49	493.000	0,80	10.060	394.400
Αγγούρια (καλ.)	16	32.000	0,65	2.000	20.800
Πεπόνια (υπαιθ.)	541	2.165.000	0,20	4.000	433.000
Καρπούζια	4.169	25.013.000	0,08	6.000	2.001.040
Μελινζάνες (υπαιθ.)	76	121.000	0,90	1.590	108.900
Μελινζάνες (καλ.)	13	20.000	1,00	1.540	20.000
Κολοκύθια (υπαιθ.)	109	141.000	1,00	1.290	141.000
Κολοκύθια (καλ.)	3	4.000	1,20	1.330	4.800
Αντίδια	54	54.000	0,50	1.000	27.000
Μπάμιες	257	206.000	1,00	800	206.000
Καρότα	56	111.000	0,30	1.980	33.300
Σκόρδα Ξηρά	468	468.000	0,90	1.000	421.200
Κρεμμύδια νωπά	152	152.000	0,70	1.000	106.400
Κρεμμύδια Ξηρά	1.739	6.957.000	0,18	4.000	1.252.260
Μπιζέλια Αρακάς νωπός	147	44.000	1,20	300	52.800
Φασολάκια νωπά (υπαιθ.)	282	339.000	1,10	1.200	372.900
Φασολάκια (καλ.)	12	13.000	1,20	1.080	15.600
Παντζάρια	43	86.000	0,70	2.000	60.200
Άνηθος	32	64.000	1,20	2.000	76.800
Μαϊντανός	32	64.000	1,30	2.000	83.200
Πιπεριές (υπαιθ.)	167	201.000	0,80	1.200	160.800
Πιπεριές (καλ.)	34	101.000	0,90	2.970	90.900
Σύνολο	25.015	159.266.000			14.623.550
Ποσοστό					3%

Στην έβδομη θέση οι ζωτροφές με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου καταλαμβάνουν καλλιεργήσιμη έκταση 37.035 στρέμματα με απόδοση 20.734.000 κιλά ετησίως.

Ζωτροφές	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσδος (€)
Αραβόσιτος	2.731	4.097.000	0,02	1.500	81.940
Σιτηρά	5.139	2.055.000	0,10	400	205.500

Ψυχανθή	29.165	14.582.000	0,05	500	729.100
Σύνολο	37.035	20.734.000			1.016.540
Ποσοστό					0,001%

Τα αρωματικά φυτά βρίσκονται στην όγδοη θέση με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου δηλαδή τα 345.800 € με καλλιεργήσιμη γη μόλις τα 345 στρέμματα και ετήσια παραγωγή 85.000 κιλά.

Αρωματικά φυτά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Γλυκάνισο	41	6.000	1,00	150	6.000
Ρίγανη	266	66.000	3,80	250	250.800
Τσάι του βουνού	29	4.000	2,00	140	8.000
Ιπποφαές	9	9.000	9,00	1.000	81.000
Σύνολο	345	85.000			345.800
Ποσοστό					0,001%

Στην προτελευταία θέση συναντάμε την ανθοκομία με επίσης μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου και ελάχιστη καλλιεργήσιμη έκταση με μόλις 76 στρέμματα και με ετήσια παραγωγή 110.900 τεμάχια.

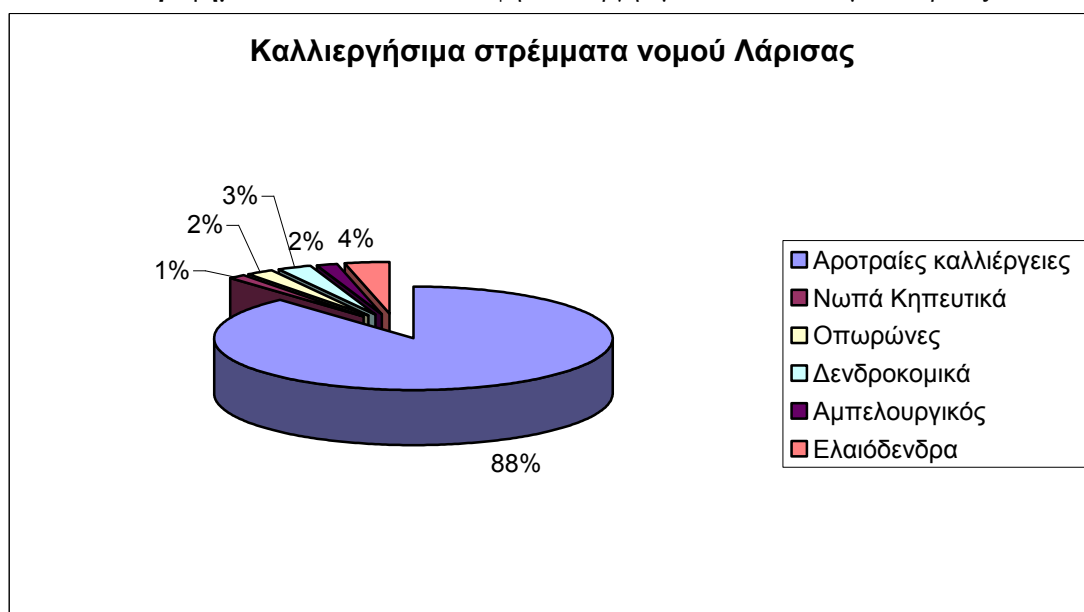
Ανθοκομία	Στρέμματα	Απόδοση (τεμ)	Τιμή (€)	Απόδοση (τεμ/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Γλαστρ. Μονοετή (καλ)	14	34.500	0,50	2.464	17.250
Γλαστρ. Πολυετή (καλ)	3	11.000	0,70	3.667	7.700
Φυτά κηποτεχνίας	59	65.400	3,00	1.108	196.200
Σύνολο	76	110.900			221.150
Ποσοστό					0,001%

Στην τελευταία θέση συναντάμε τα εσπεριδοειδή με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου που φτάνει μόλις τις 2.000€.

Εσπεριδοειδή	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Λεμόνια	1	1.000	0,80	1.000	800

Πορτοκάλια	1	1.000	0,50	1.000	500
Μανταρίνια	1	1.000	0,70	1.000	700
Σύνολο	3	3.000			2.000
Ποσοστό					0,001%

Γράφημα 1.1: Ποσοστιαία κάλυψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων νομού Λάρισας

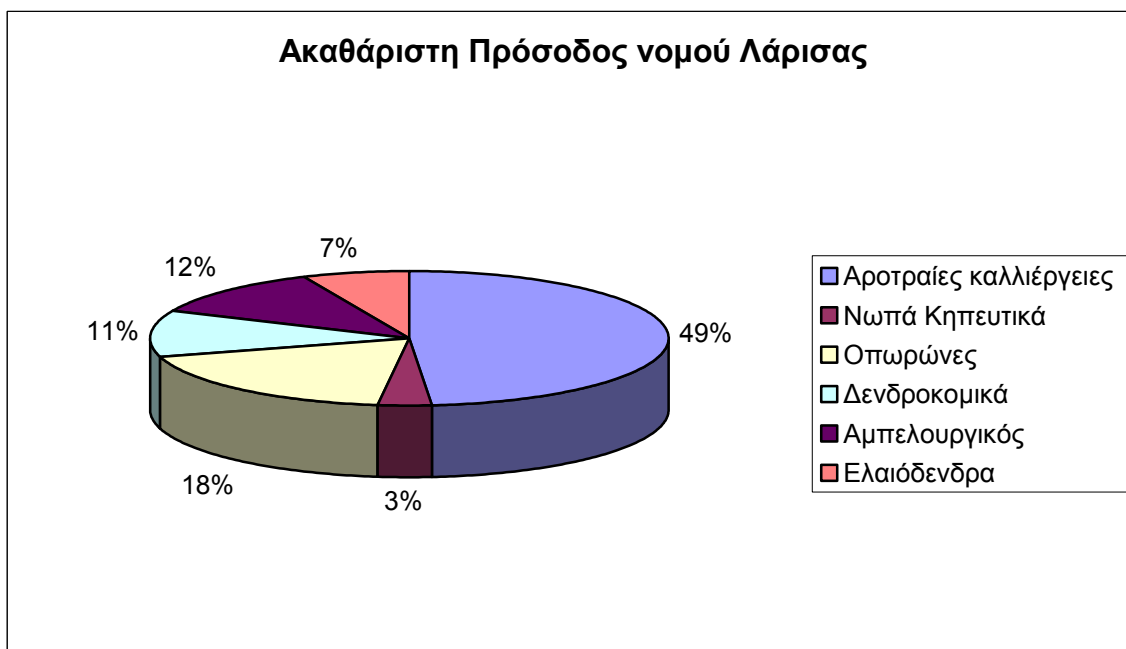
Το ανάγλυφο του νομού Λάρισας είναι πεδινό και η διαμόρφωση της περιοχής και του εδάφους είναι ιδανικά διαμορφωμένες, κάτι που επηρεάζει άμεσα τον τύπο της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση του νομού για το έτος 2012 φτάνει τα 1.887.373 στρέμματα. Αντίθετα η συνολική καλλιεργήσιμη γη για το έτος 2011 ήταν 2.408.271 στρέμματα δηλαδή το έτος 2012 καλλιεργήθηκαν κατά 520.898 στρέμματα λιγότερα.

Έτσι παρατηρώντας το παρακάτω γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό της ακαθάριστης προσόδου κατέχουν οι **αροτραίες καλλιέργειες με 49%** ο οποίος πλησιάζει μόλις το 50%. Συγκρίνοντας την αξία της ακαθάριστης προσόδου της συγκεκριμένης καλλιέργειας μπορούμε να πούμε πως ο νομός της Λάρισας είναι πρώτος με διαφορά από τους τέσσερις νομούς της Θεσσαλίας. Παρόλο όμως το ύψος

της ακαθάριστης προσόδου, η περιοχή αυτή εμφανίζει μεικτό τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Γράφημα 1.2: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου νομού Λάρισας

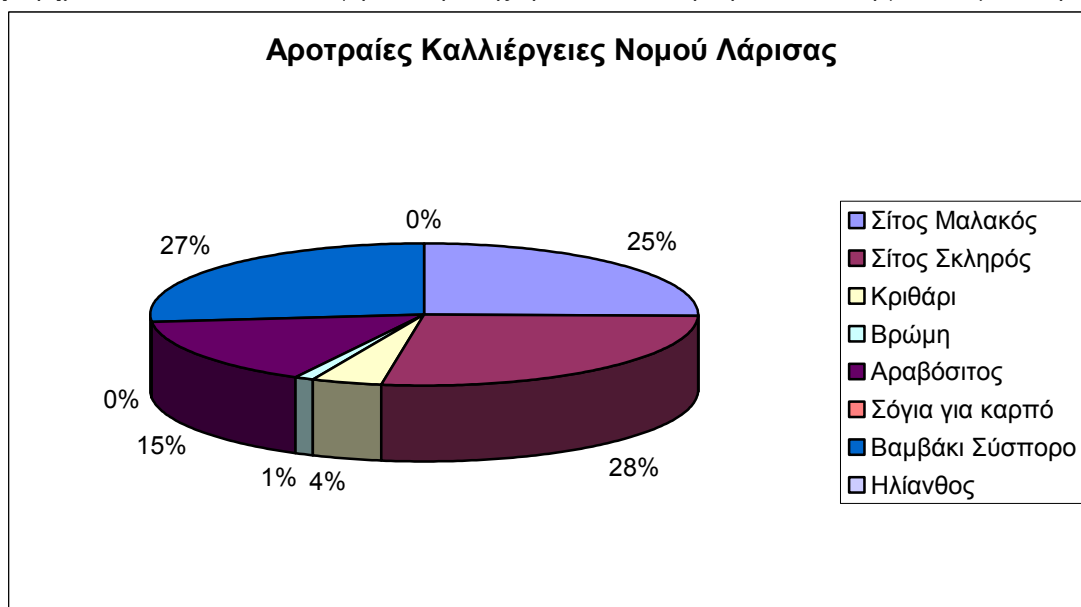

Όπως διαπιστώνουμε, στο νομό Λάρισας υπάρχουν μικτές γεωργικές εκμεταλλεύσεις κυρίως **σιτοπαραγωγικές**. Σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα το οποίο μας δείχνει τη ποσοστιαία κάλυψη των αροτραίων καλλιεργειών, διακρίνουμε πως **ο σκληρός σίτος** συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό δηλαδή **28%**. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι στο νομό Λάρισας ο κλάδος που συμμετέχει στην βασική παραγωγή είναι οι αροτραίες καλλιέργειες με βάση τον σκληρό σίτο, ο οποίος όμως είναι μη ειδικευμένος διότι η παραγωγή του μαλακού σίτου και του βάμβακος παρουσιάζουν παρόμοια ποσοστά καλλιέργειας.

Αροτραίες καλλιέργειες	Ακ.Πρόσοδος (€)	Ποσοστό (%)
------------------------	-----------------	-------------

Σίτος Μαλακός	52.480.050	25%
Σίτος Σκληρός	56.973.000	28%
Κριθάρι	8.787.520	4%
Βρώμη	2.098.620	1%
Αραβόσιτος	32.152.200	15%
Σόγια για καρπό	220.050	0%
Βαμβάκι Σύσπορο	55.600.080	27%
Ηλίανθος	25.200	0%

Γράφημα 1.3: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου των αροτραίων καλλιέργειών νομού Λάρισας

5.2 Παραγωγή Νομού Καρδίτσας

Ο νομός Καρδίτσας, βρίσκεται στην καρδιά του Θεσσαλικού κάμπου και αποτελεί ζωτικό κομμάτι της πρωτογενούς παραγωγής της χώρας. Ο αγροτικός πληθυσμός που διαμένει μόνιμα στο νομό ασχολείται κυρίως με το επάγγελμα του αγρότη.

Είναι περιοχή έντονων γεωγραφικών αντιθέσεων. Τα ορεινά μέρη του νομού αποτελούν το 42% του εδάφους, τα ημιορεινά το 9% και τα πεδινά το 49%. Το βόρειο και το ανατολικό του τμήμα είναι πεδινό, ενώ αντίθετα το δυτικό και το νότιο τμήμα είναι ορεινά.

Στους παρακάτω πίνακες περιγράφονται αναλυτικά τα στατιστικά στοιχεία για τους βασικούς κλάδους παραγωγής του νομού Καρδίτσας. Έτσι σύμφωνα με τους πίνακες και το σχετικό γράφημα της ακαθάριστης προσόδου έχουμε:

Το 65% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου του νομού Καρδίτσας ανήκει στις αροτραίες καλλιέργειες τα οποία κατέχουν και την πρώτη θέση. Ο τύπος αυτός καλλιεργείται σε έκταση 752.542 στρεμμάτων καταλαμβάνοντας το 89% της συνολικής καλλιεργήσιμης γης με συνολική απόδοση 246.607.000 κιλά.

Αροτραίες Καλλιέργειες	Στρέμματα	Απόδοση (tn)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σίτος μαλ.	44.000	18.920.000	0,18	430	3.405.600
Σίτος σκληρ.	129.000	49.020.000	0,22	380	10.784.400
Κριθάρι	24.000	10.800.000	0,17	450	1.836.000
Βρώμη	27.000	594.000	0,20	220	118.800
Αραβόσιτος	59.097	53.187.000	0,22	900	11.701.140
Σόγια για καρπό	50	23.000	0,47	450	10.810
Βαμβάκι Σύσπ.	469.397	114.063.000	0,40	240	45.625.200
Σύνολο	752.542	246.607.000			73.481.950
Ποσοστό					65%

Τα νωπά κηπευτικά κατέχουν την δεύτερη θέση με ποσοστό 17% της ακαθάριστης προσόδου ύψος των οποίων φτάνει τα 19.319.800 € με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση τα 15.315 στρέμματα και ετήσια παραγωγή 70.596.000 κιλά.

Νωπά Κηπευτικά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Κουν/δι - Μπρόκολο	200	400.000	0,80	2.000	320.000
Λάχανο	400	800.000	0,30	2.000	240.000
Σέλινο	30	27.000	1,20	900	32.400
Πράσσο	200	400.000	0,80	2.000	320.000
Μαρούλια (υπαιθ.)	300	240.000	0,80	800	192.000
Μαρούλια (καλ.)	5	5.000	1,00	1.000	5.000
Σπανάκι	25	25.000	0,70	1.000	17.500

Τομάτες βιομηχ.	3.000	24.000.000	0,08	8.000	1.920.000
Τομάτες νωπές (υπ.)	300	1.950.000	0,80	6.500	1.560.000
Τομάτες νωπ. (καλ.)	90	900.000	0,80	10.000	720.000
Αγγούρια (υπ.)	100	200.000	0,80	2.000	160.000
Αγγούρια (καλ.)	5	45.000	0,80	9.000	36.000
Πεπόνια (υπ.)	500	2.000.000	0,20	4.000	400.000
Πεπόνια (καλ.)	2.000	12.000.000	0,20	6.000	2.400.000
Καρπούζια	15	90.000	0,15	6.000	13.500
Καρπούζια (καλ.)	135	1.080.000	0,15	8.000	162.000
Μελινζάνες (υπ.)	150	255.000	0,90	1.700	229.500
Κολοκύθια (υπ.)	200	240.000	0,60	1.200	144.000
Καρότα	30	30.000	0,40	1.000	12.000
Σκόρδα ξηρά	150	120.000	1,00	800	120.000
Κρεμμύδια νωπά	80	80.000	0,80	1.000	64.000
Κρεμμύδια ξερά	80	128.000	0,30	1.600	38.400
Φασόλια νωπά (υπ.)	250	175.000	1,20	700	210.000
Παντζάρια	30	30.000	0,80	10000	24.000
Άνηθος	3	2.000	2,00	700	4.000
Μαϊντανός	5	4.000	2,00	700	8.000
Μανιτάρια (καλ.)	7	845.000	2,50	130.000	2.112.500
Πιπεριές (υπ.)	7.000	24.500.000	0,32	3.500	7.840.000
Αντίδια	25	25.000	0,60	1.000	15.000
Σύνολο	15.315	70.596.000			19.319.800
Ποσοστό					17%

Στην τρίτη θέση συναντάμε τις ζωοτροφές με 13% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου όπου καταλαμβάνουν καλλιεργήσιμη έκταση 68.100 στρέμματα και η απόδοσή τους φτάνει τα 93.500.000 κιλά ετησίως.

Ζωοτροφές	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσoδος (€)
Αραβόσιτος	100	700.000	0,05	7.000	35.000
Σιτηρά	2.000	1.600.000	0,05	800	80.000
Ψυχανθή	6.000	7.200.000	0,10	1.200	720.000
Τριφύλ./Μηδικ.	60.000	84.000.000	0,17	1.400	14.280.000
Σύνολο	68.100	93.500.000			15.115.000
Ποσοστό					13%

Στην τέταρτη θέση βρίσκεται ο αμπελουργικός τύπος με 5% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου όπου η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση φτάνει τα 8.800 στρέμματα και η ετήσια παραγωγή τα 10.400.000 κιλά.

Αμπελουργικός	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σταφύλια για κρασί (ΠΓΕ)	5.000	6.000.000	0,60	1.200	3.600.000
Σταφύλια για κρασί (ΠΟΠ)	1.500	1.700.000	0,50	1.130	850.000
Σταφύλ. κοιν. κρ.	1.500	1.700.000	0,40	1.130	680.000
Επιτραπέζια σταφ.	1.000	1.000.000	0,73	1.200	730.000
Σύνολο	8.800	10.400.000			5.860.000
Ποσοστό					5%

Την πέμπτη θέση κατέχει ο ελαιοκομικός τύπος με μηδενικά ποσοστά της συνολικής ακαθάριστης προσόδου ενώ η καλλιεργήσιμη έκταση καταλαμβάνει τα 378 στρέμματα με ετήσια παραγωγή μόνο 34.000 κιλά.

Ελαιόδενδρα	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Ελιές για λάδι	278	25.000	3,00	90	75.000
Ελιές βρώσιμες	100	9.000	2,00	90	18.000
Σύνολο	378	34.000			93.000
Ποσοστό					0,001%

Τα αρωματικά φυτά βρίσκονται στην έκτη θέση με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου δηλαδή το ύψος τους φτάνει τους 84.000 € με καλλιεργήσιμη γη μόλις 123 στρέμματα και απόδοση 21.000 κιλά.

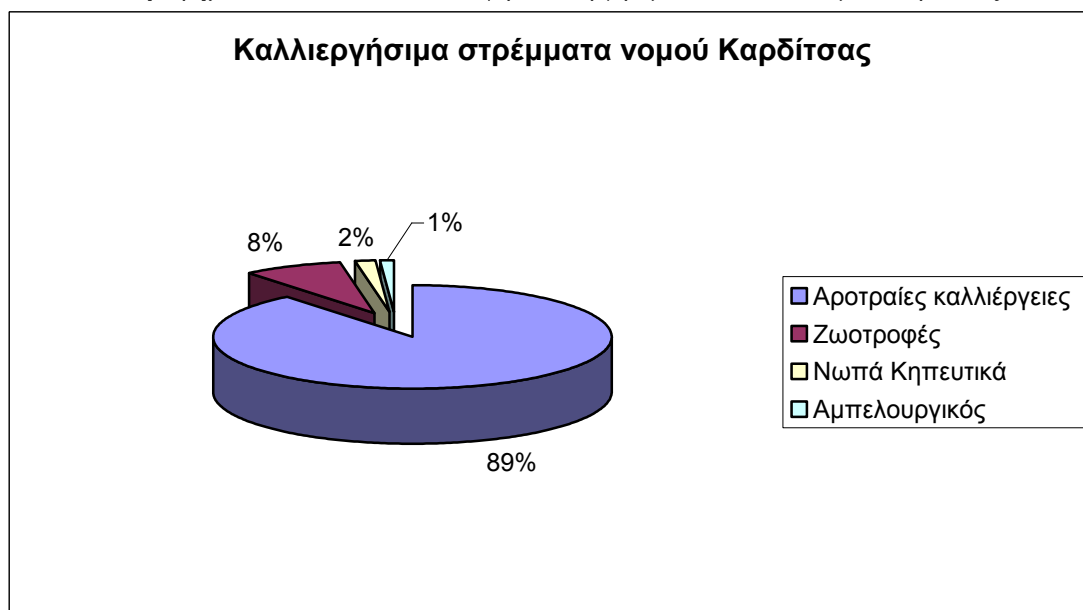
Αρωματικά φυτά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Ρίγανη	85	15.000	4,00	180	60.000

Χαμομήλι	20	1.000	6,00	50	6.000
Μέντα	10	2.000	3,00	200	6.000
Μελισσόχορτο	8	3.000	4,00	375	1.2000
Σύνολο	123	21.000			84.000
Ποσοστό					0,001%

Την τελευταία θέση κατέχουν οι διάφορες οπώρες που έχουν σχεδόν μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου με ύψος που φτάνει τα 23.400 € βρίσκονται στην έκτη θέση και καλλιεργούνται στα 31 στρέμματα με συνολική απόδοση 78.000 κιλά ετησίως.

Διάφορες οπώρες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (tn/στρ.)	Ακ.Πρόσoδος (€)
Ακτινίδια	31	78.000	0,30	2500	23.400
Σύνολο	31	78.000			23.400
Ποσοστό					0,001%

Γράφημα 1.4: Ποσοστιαία κάλυψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων νομού Καρδίτσας

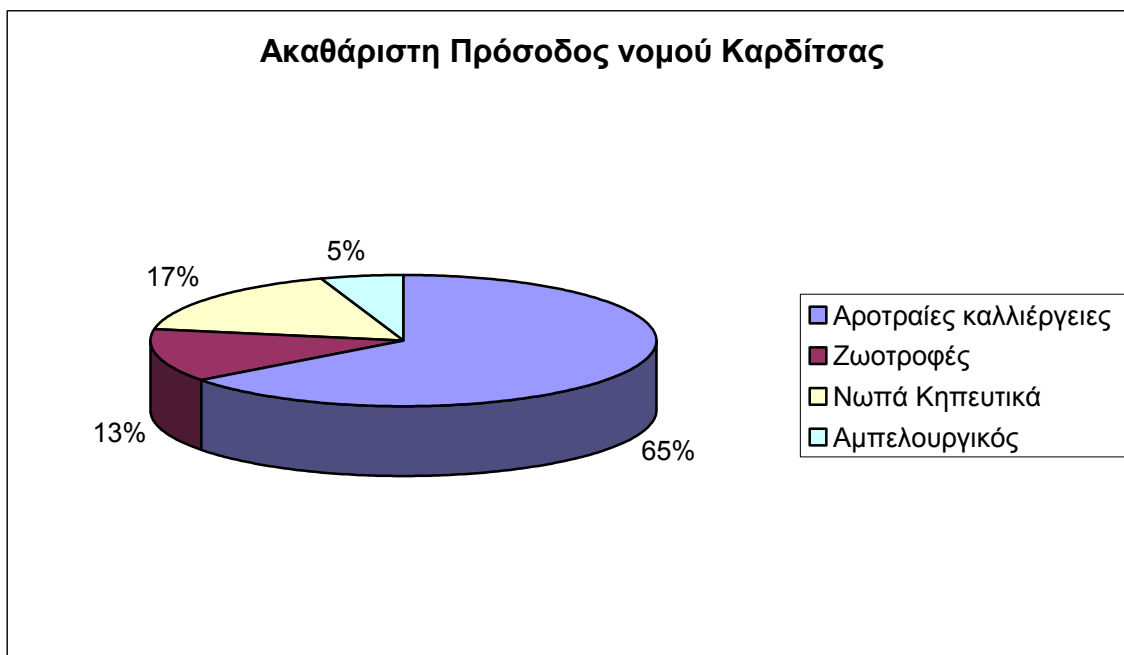

Το κλίμα του νομού είναι ηπειρωτικό. Σ' αυτό συντελούν από τη μια μεριά το γεγονός ότι στο δυτικό μέρος του νομού υψώνονται ψηλά βουνά κι από την άλλη ότι μεσολαβεί μεγάλη απόσταση μεταξύ του νομού και της θάλασσας. Η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση του νομού Καρδίτσας για το έτος 2012 έφτασε τα 845.289

στρέμματα σε αντίθεση με του έτους 2011 που συνολικά καλλιεργήθηκαν 1.099.601 στρέμματα δηλαδή κατά 254.312 στρέμματα περισσότερα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό της ακαθάριστης προσόδου ανήκει στις αροτραίες καλλιέργειες με 65%, το οποίο ποσοστό τείνει να πλησιάζει προς το 100%. Αυτό σημαίνει πως ο τύπος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι καθαρός και ότι η συμμετοχή του νομού Καρδίτσας στην περιφέρεια της Θεσσαλίας είναι ειδικευμένη.

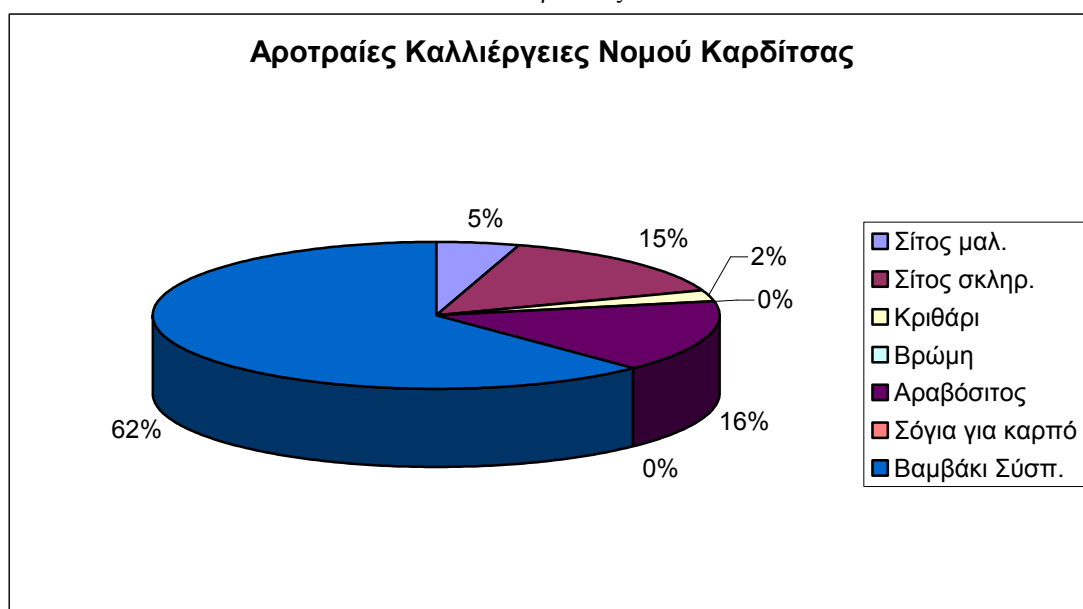
Γράφημα 1.5: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου νομού Καρδίτσας

Όπως είδαμε και από το παραπάνω γράφημα 1.5, ο κλάδος που απασχολεί τους περισσότερους αγρότες του νομού Καρδίτσας είναι **οι αροτραίες καλλιέργειες με 65%**. Παρατηρώντας όμως το γράφημα των αροτραίων καλλιεργειών βλέπουμε πως με διαφορά το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχει το σύσπορο βαμβάκι με 62%. Οπότε μπορούμε να πούμε πως στο νομό, ο κλάδος με το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής είναι οι αροτραίες καλλιέργειες με **βάση το βαμβάκι**. Το βαμβάκι επίσης αποτελεί ειδικευμένο τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων αφού παρουσιάζει μεγάλη διαφορά τόσο στη παραγωγή όσο και στην ακαθάριστη πρόσοδο μεταξύ άλλων καλλιεργειών.

Αροτραίες Καλλιέργειες	Ακ.Πρόσοδος (€)	Ποσοστό (%)
Σίτος μαλ.	3.405.600	5%
Σίτος σκληρ.	10.784.400	15%
Κριθάρι	1.836.000	2%
Βρώμη	118.800	0%
Αραβόσιτος	11.701.140	16%
Σόγια για καρπό	10.810	0%
Βαμβάκι Σύσπ.	45.625.200	62%

Γράφημα 1.6: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου των αροτραίων καλλιεργειών νομού Καρδίτσας

5.3 Παραγωγή Νομού Μαγνησίας και Σποράδων

Ο νομός Μαγνησίας διαθέτει μια πολύ μεγάλη ποικιλία παραγωγικών δραστηριοτήτων τόσο στο χώρο της φυτικής, όσο και στο χώρο της ζωικής παραγωγής. Σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση αυτού του παραγωγικού ανάγλυφου παίζει η γεωμορφολογία του νομού, αφού διαθέτει πεδινές περιοχές, ημιορεινές περιοχές, ορεινούς όγκους καθώς και νησιωτικές περιοχές με τα νησιά των Σποράδων.

Στους παρακάτω πίνακες περιγράφονται αναλυτικά τα στατιστικά στοιχεία των σημαντικότερων κλάδων παραγωγής της περιοχής της Μαγνησίας.

Σύμφωνα με το γράφημα της συνολικής ακαθάριστης προσόδου για το νομό βλέπουμε πως την πρώτη θέση κατέχει ο ελαιοκομικός τύπος με 58% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου. Η καλλιεργήσιμη έκταση καταλαμβάνει τα 241.000 στρέμματα με συνολική απόδοση 69.905.000 κιλά, ύψος του οποίου ανέρχεται τα 140.200.500 € ετησίως.

Ελαιόδενδρα	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Ελιές για λάδι	236.500	63.905.000	2,10	270	134.200.500
Ελιές βρώσιμ.	4.500	6.000.000	1,00	1.330	6.000.000
Σύνολο	241.000	69.905.000			140.200.500
Ποσοστό					58%

Την δεύτερη θέση κατέχουν οι αροτραίες καλλιέργειες με 11% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου. Ο τύπος αυτός καλλιεργείται σε έκταση 301.755 στρεμμάτων δηλαδή καταλαμβάνει το 46% της έκτασης περίπου με ετήσια παραγωγή 93.616.000 κιλά.

Αροτραίες καλλιέργειες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σίτος μαλ.	2.853	542.000	0,17	190	92.140
Σίτος σκληρ.	125.330	28.199.000	0,24	220	6.767.760
Κριθάρι	72.560	21.700.000	0,23	300	4.991.000
Βρώμη	5.860	1.172.000	0,19	200	222.680
Αραβόσιτος	17.057	20.860.000	0,22	1.220	4.589.200
Ελαιοκράμβη	25	8.000	0,25	320	2.000
Βαμβάκι σύσπ.	78.070	21.135.000	0,40	270	8.454.000
Σύνολο	301.755	93.616.000			25.116.780
Ποσοστό					11%

Ακολουθεί ο δενδροκομικός τύπος με βάση τους ξηρούς καρπούς με 10% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου που φτάνει τα 22.918.000 € ενώ η καλλιεργήσιμη έκταση αγγίζει τα 29.501 στρέμματα με συνολική απόδοση 8.425.000 κιλά.

Δενδροκομικά	Στρέμματα	Απόδοση	Τιμή (€)	Απόδοση	Ακ.Πρόσοδος
--------------	-----------	---------	----------	---------	-------------

		(kg)		(kg/στρ.)	(€)
Καρύδια	828	274.000	4,00	330	1.096.000
Αμύγδαλα	18.723	3.465.000	4,00	190	13.860.000
Κάστανα	9.000	4.600.000	1,60	510	7.360.000
Φιστίκια	950	86.000	7,00	90	602.000
Σύνολο	29.501	8.425.000			22.918.000
Ποσοστό					10%

Την τέταρτη θέση κατέχουν τα σποροφόρα δένδρα με 8% της ακαθάριστης προσόδου ύψος των οποίων φτάνουν τα 20.225.620 €. Τα συνολικά καλλιεργήσιμα στρέμματα είναι 29.790 και με συνολική απόδοση 27.364.000 κιλά ετησίως.

Οπωρώνες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Μήλα	21.000	20.000.000	0,73	950	14.600.000
Αχλάδια	2.900	2.400.000	0,85	830	2.040.000
Κυδώνια	570	1.300.000	0,53	2.280	689.000
Σύκα νωπά	250	240.000	0,90	100	216.000
Ακτινίδια	380	418.000	0,22	1.100	91.960
Ρόδια	250	270.000	0,80	1.080	216.000
Ροδάκινα εκπύρ.	800	1.000.000	0,76	1.140	760.000
Βερίκοκα	300	350.000	0,60	1.170	210.000
Κεράσια	1.380	414.000	1,19	300	492.660
Βύσσινα	150	16.000	2,10	110	33.600
Δαμάσκηνα (νωπά)	700	580.000	0,78	830	452.400
Δαμάσκηνα (ξηρά)	450	8.000	4,50	20	225.000
Νεκταρίνια	60	50.000	0,80	830	40.000
Κορόμηλα	600	318.000	0,50	530	159.000
Σύνολο	29.790	27.364.000			20.225.620
Ποσοστό					8%

Τα νωπά κηπευτικά βρίσκονται στην πέμπτη θέση με ποσοστό 8% της ακαθάριστης προσόδου ύψος των οποίων φτάνει τα 18.693.840 € με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση τα 15.074 στρέμματα και η ετήσια παραγωγή τους 57.593.000 κιλά.

Νωπά Κηπευτικά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Κουν/δι - Μπρόκολο	400	1.100.000	0,58	2.750	638.000
Λάχανο	550	1.520.000	0,25	2.760	380.000
Σέλινο	295	710.000	0,85	2.410	603.500
Πράσσο	350	980.000	0,70	2.800	686.000
Μαρούλια (υπαιθ.)	1.100	3.174.000	0,70	2.890	2.221.800
Μαρούλια (καλ.)	18	52.000	0,70	2.890	36.400
Ραδίκια	200	140.000	1,00	700	140.000
Σπανάκι	350	380.000	0,79	1.090	300.200
Αντίδια	250	175.000	0,59	700	103.250
Αγκινάρες	50	36.000	0,90	720	32.400
Τομάτα βιομηχανική	3.889	29.127.000	0,08	7.490	2.330.160
Τομάτες νωπές (υπ.)	1.500	2.730.000	1,01	1.820	2.757.300
Τομάτες (καλ.)	300	2.070.000	0,91	6.900	1.883.700
Αγγούρια (υπ)	50	93.000	0,24	1.860	22.320
Αγγούρια (καλ.)	70	150.000	0,26	2.140	39.000
Πεπόνια (υπαιθ.)	1.050	5.100.000	0,12	4.860	612.000
Πεπόνια (καλ)	1	2.000	0,20	2.000	400
Καρπούζια	650	3.500.000	0,20	5.380	700.000
Μελινζάνες (υπαιθ.)	300	800.000	0,73	2.670	584.000
Μελινζάνες (καλ.)	7	15.000	1,05	2.140	15.750
Κολοκύθια (υπαιθ.)	430	1.000.000	0,90	2.330	900.000
Κολοκύθια (καλ.)	7	20.000	1,15	2.860	23.000
Μπάμιες	50	54.000	1,30	1.080	70.200
Καρότα	50	83.000	0,35	1.660	29.050
Σκόρδα Ξηρά	150	225.000	1,00	1.500	225.000
Σκόρδα νωπά	50	90.000	0,30	1.800	27.000
Κρεμμύδια νωπά	200	400.000	0,65	2.000	260.000
Κρεμμύδια ξηρά	300	1.170.000	0,25	3.900	292.500
Μπιζέλια Αρακάς νωπ.	87	49.000	1,25	560	61.250
Φασολάκια νωπά (υπ.)	1.100	1.000.000	1,42	910	1.420.000

Φασολάκια νωπά (καλ.)	20	20.000	2,10	1.000	42.000
Παντζάρια	280	812.000	0,63	2.900	511.560
Σέσκουλα	40	60.000	0,64	1.500	38.400
Βλίτα	50	68.000	0,80	1.360	54.400
Κουκιά νωπά	50	38.000	1,60	760	60.800
Άνηθος	50	50.000	1,00	1.000	50.000
Μαϊντανός	30	50.000	1,50	1.670	75.000
Πιπεριές (υπ.)	750	550.000	0,85	730	467.500
Σύνολο	15.074	57.593.000			18.693.840
Ποσοστό					8%

Στην έκτη θέση βρίσκονται οι ζωοτροφές με 2% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου και καταλαμβάνουν καλλιεργήσιμη έκταση 45.491 στρέμματα με συνολική απόδοση 35.642.000 κιλά ετησίως.

Ζωοτροφές	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Αραβόσιτος	137	33.000	0,04	240	1.320
Σιτηρά	8.924	2.710.000	0,10	300	271.000
Ψυχανθή	1.130	565.000	0,17	500	96.050
Τριφύλ./Μηδικ.	35.300	32.334.000	0,17	920	5.496.780
Σύνολο	45.491	35.642.000			5.865.150
Ποσοστό					2%

Ακολουθεί η ανθοκομία με επίσης 2% της ακαθάριστης προσόδου και βρίσκεται στην έβδομη θέση με καλλιεργήσιμη έκταση μόλις τα 183 στρέμματα με ικανοποιητική όμως απόδοση τα 2.780.000 τεμάχια ετησίως.

Ανθοκομία	Στρέμματα	Απόδοση (τεμ)	Τιμή (€)	Απόδοση (τεμ./στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Γλαστρικά μ/τη (καλ)	10	40.000	0,48	4.000	19.200
Γλαστρικά π/τη (καλ)	80	2.000.000	0,60	2.500	1.200.000
Φυτά κηποτεχνίας	93	740.000	3,80	7.957	2.812.000
Σύνολο	183	2.780.000			4.031.200
Ποσοστό					2%

Την όγδοη θέση κατέχει ο αμπελουργικός τύπος με 1% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου και συνολική καλλιεργήσιμη έκταση που φτάνει τα 4.360 στρέμματα ενώ η ετήσια παραγωγή τα 4.575.000 κιλά.

Αμπελουργικός	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσодος (€)
Σταφύλια για κρασί (ΠΓΕ)	350	260.000	0,40	740	104.000
Σταφύλια για κρασί (ΠΟΠ)	22	11.000	0,40	490	4.400
Σταφύλ. κοιν. κρ.	3.910	4.174.000	0,30	1.070	1.252.200
Επιτραπέζια σταφ.	78	130.000	1,00	1.670	130.000
Σύνολο	4.360	4.575.000			1.490.600
Ποσοστό					1%

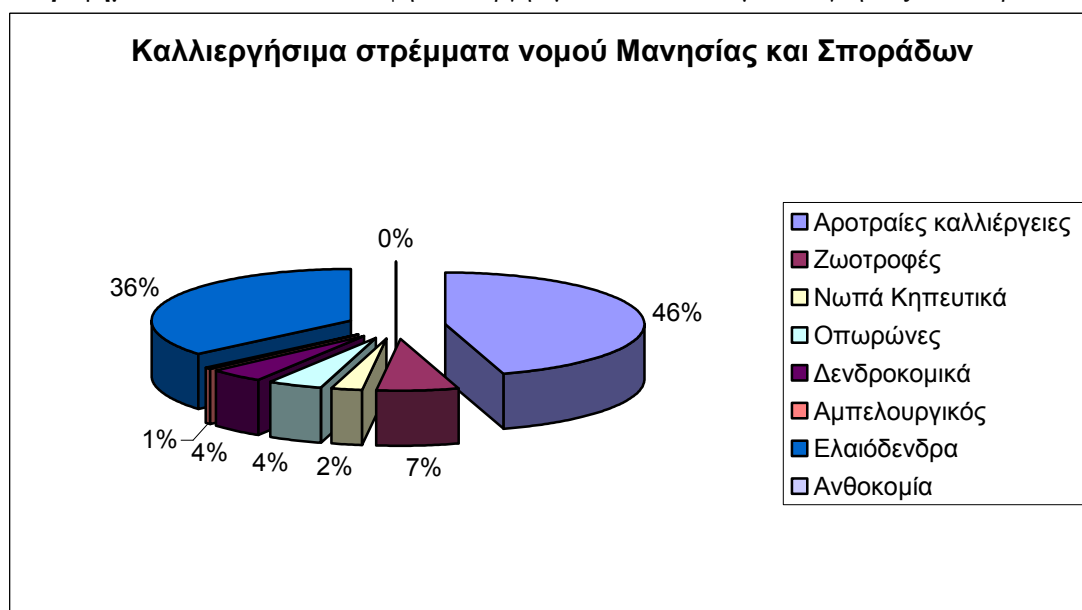
Στην προτελευταία θέση βρίσκονται τα αρωματικά φυτά με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου δηλαδή το ύψος τους φτάνει τα 501.100 € με καλλιεργήσιμη γη τα 1.267 στρέμματα και απόδοση 170.000 κιλά ετησίως.

Αρωματικά φυτά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσодος (€)
Δενδρολίβανο	15	5.000	2,00	330	10.000
Θυμάρι	14	4.000	3,00	300	12.000
Γλυκάνισο	60	3.000	0,90	050	2.700
Ρίγανη	376	42.000	3,50	110	147.000
Χαμομήλι	20	2.000	6,00	100	12.000
Βασιλικός	21	3.000	0,30	140	900
Μέντα	30	36.000	2,50	1.200	90.000
Τσάι βουνού	721	72.000	3,00	100	216.000
Μελισσόχορτο	10	3.000	3,50	300	10.500
Σύνολο	1.267	170.000			501.100
Ποσοστό					0,001%

Τέλος, στην τελευταία θέση συναντάμε τα εσπεριδοειδή με μηδενικά ποσοστά ακαθάριστης προσόδου τα οποία καλλιεργούνται σε έκταση 370 στρεμμάτων με απόδοση 178.000 κιλά.

Εσπεριδοειδή	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Λεμόνια	50	25.000	0,51	500	12.750
Πορτοκάλια	250	125.000	0,30	500	37.500
Μανταρίνια	70	28.000	0,60	400	16.800
Σύνολο	370	178.000			67.050
Ποσοστό					0,001%

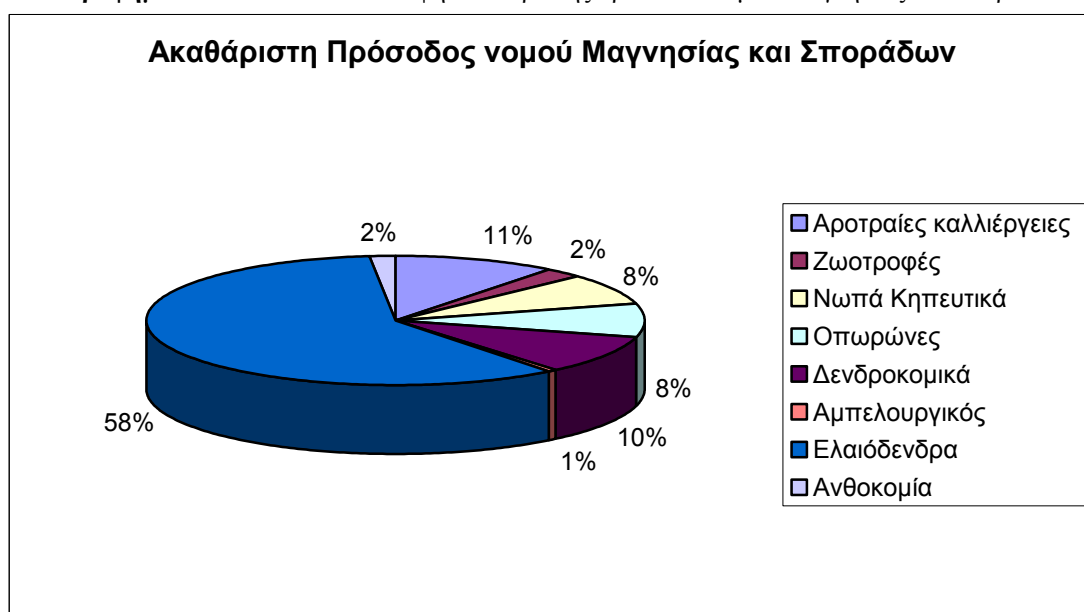
Γράφημα 1.7: Ποσοστιαία κάλυψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων νομού Μαγνησίας και Σποράδων

Στο νομό Μαγνησίας και Σποράδων το έδαφος είναι άριστα διαμορφωμένο δημιουργώντας έτσι ιδανικές συνθήκες για την καλλιέργεια και την τέλεια απόδοση της ελαιοπαραγωγής. Πράγματι η φυσική σύσταση του εδάφους και γενικά η γονιμότητα του επηρεάζουν την προσαρμογή και την ανάπτυξη των διάφορων κλάδων παραγωγής. Η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση του νομού Μαγνησίας για το έτος 2012 άγγιξε τα 668.791 στρέμματα ενώ αντιθέτως για το έτος 2011 συνολικά καλλιεργήθηκαν 884.112 στρέμματα δηλαδή κατά 215.321 στρέμματα περισσότερα.

Στο γράφημα της ακαθάριστης προσόδου του νομού Μαγνησίας βλέπουμε πως ο ελαιοκομικός τύπος καταλαμβάνει με διαφορά το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής ακαθάριστης προσόδου. Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το **58%** το οποίο πλησιάζει στο 100%. Έτσι μπορούμε συμπερασματικά να πούμε ότι ο νομός βγάζει καθαρό και ειδικευμένο τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Γράφημα 1.8: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου νομού Μαγνησίας και Σποράδων

Όπως είπαμε και πιο πριν, λόγω του άριστα διαμορφωμένου εδάφους και του ιδανικού κλίματος ο σημαντικότερος κλάδος που απασχολεί τους αγρότες είναι ο ελαιοκομικός. Σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα το οποίο δείχνει την ποσοστιαία κάλυψη της ελαιοκομίας, βλέπουμε πως το συντριπτικό ποσοστό κατέχουν οι ελιές που προορίζονται για λάδι με ποσοστό 96%. Συμπεραίνουμε επίσης πως ο συγκεκριμένος κλάδος λειτουργεί πλήρως ειδικευμένα. Άρα μπορούμε να πούμε πως ο βασικότερος κλάδος παραγωγής που συμμετέχει ο νομός είναι ο ελαιοκομικός με βάση τη λαδολιά.

Ελαιόδενδρα	Ακ.Πρόσοδος (€)	Ποσοστό (%)
Ελιές για λάδι	134.200.500	96%
Ελιές βρώσιμ.	6.000.000	4%

Γράφημα 1.9: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου του ελαιοκομικού κλάδου νομού Μαγνησίας και Σποράδων

5.4 Παραγωγή Νομού Τρικάλων

Ο νομός Τρικάλων είναι δεύτερος σε έκταση από τους τέσσερις νομούς της Θεσσαλίας και τέταρτος σε καλλιεργήσιμη έκταση. Είναι περισσότερο ορεινός αφού το 72% των εδαφών του είναι ορεινό, το 11% ημιορεινό και το 17% πεδινό. Ιδιαίτερα αναπτυγμένη είναι και η εκτροφή ζώων, ειδικά των βοοειδών η οποία έχει δημιουργήσει αντίστοιχες βιομηχανίες γάλακτος.

Στους παρακάτω πίνακες περιγράφονται αναλυτικά τα στατιστικά στοιχεία των βασικότερων κλάδων παραγωγής του νομού Τρικάλων. Έτσι σύμφωνα με του πίνακες και το σχετικό γράφημα της ακαθάριστης προσόδου έχουμε:

Παρατηρώντας το γράφημα της ακαθάριστης προσόδου του νομού Τρικάλων στην πρώτη θέση συναντάμε τις αροτραίες καλλιέργειες με το μεγαλύτερο ποσοστό 81% της ακαθάριστης προσόδου. Ο τύπος αυτός καλλιεργείται σε έκταση 309.146 στρεμμάτων δηλαδή καταλαμβάνει το 76% της έκτασης περίπου με συνολική απόδοση 509.223.000 κιλά.

Αροτραίες καλλιέργειες	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Σίτος μαλ.	39.500	15.800.000	0,13	400	2.054.000
Σίτος σκληρ.	27.319	9.562.000	0,19	350	1.816.780
Κριθάρι	27.738	11.095.000	0,14	400	1.553.300
Αραβόσιτος	100.589	130.766.000	0,22	1.300	28.768.520
Βαμβάκι σύσπ.	114.000	342.000.000	0,40	3.000	136.800.000
Σύνολο	309.146	509.223.000			170.992.600
Ποσοστό					81%

Ακολουθούν τα νωπά κηπευτικά κατέχοντας την δεύτερη θέση με ποσοστό 9% της ακαθάριστης προσόδου ύψος των οποίων φτάνει τα 19.580.850 € με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση τα 16.355 στρέμματα και ετήσια παραγωγή 42.465.000 κιλά.

Νωπά Κηπευτικά	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσοδος (€)
Κουν/δι - Μπρόκ.	800	1.600.000	0,68	2.000	1.088.000
Λάχανο	2.100	8.400.000	0,28	4.000	2.352.000
Σέλινο	130	280.000	0,75	2.150	210.000
Πράσσο	1.200	3.600.000	0,49	3.000	1.764.000
Μαρούλια (υπαιθ.)	510	500.000	0,71	980	355.000
Ραδίκια	100	150.000	0,61	1.500	91.500
Σπανάκι	1.100	1.210.000	0,65	1.100	786.500
Αντίδια	90	135.000	0,62	1.500	83.700
Τομάτα νωπές (υπ)	2.000	6.000.000	0,78	3.000	4.680.000

Αγγούρια (υπ)	280	1.050.000	0,65	3.750	682.500
Πεπόνια (καλ)	500	1.000.000	0,49	2.000	490.000
Καρπούζια (καλ.)	1.550	6.200.000	0,19	4.000	1.178.000
Μελινζάνες (υπ)	65	185.000	0,71	2.850	131.350
Κολοκύθια (υπ)	700	1.530.000	0,59	2.190	902.700
Μπάμιες	300	220.000	1,30	730	286.000
Καρότα	50	200.000	0,34	4.000	68.000
Σκόρδα ξηρά	450	370.000	1,60	820	592.000
Σκόρδα νωπά	100	80.000	0,30	800	24.000
Κρεμμύδια ξηρά	2.500	7.500.000	0,41	3.000	3.075.000
Φασολάκια νωπά (υπ)	1.500	1.255.000	1,20	840	150.600
Παντζάρια	330	1.000.000	0,59	3.030	590.000
Σύνολο	16.355	42.465.000			19.580.850
Ποσοστό					9%

Στην τρίτη θέση βρίσκονται οι ζωοτροφές με 6% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου και καταλαμβάνουν καλλιεργήσιμη έκταση 62.893 στρέμματα ενώ η συνολική απόδοση φτάνει τα 81.761.000 κιλά ετησίως.

Ζωοτροφές	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσδος (€)
Τριφύλλι, μηδική	62.893	81.761.000	0,16	1.300	13.081.760
Σύνολο	62.893	81.761.000			13.081.760
Ποσοστό					6%

Στην προτελευταία θέση βρίσκεται ο ελαιοκομικός τύπος με 3% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου. Η καλλιεργήσιμη έκταση καταλαμβάνει τα 15.073 στρέμματα με συνολική απόδοση μόλις τα 2.105.000 κιλά, ύψος του οποίου ανέρχεται τα 5.879.000 € ετησίως.

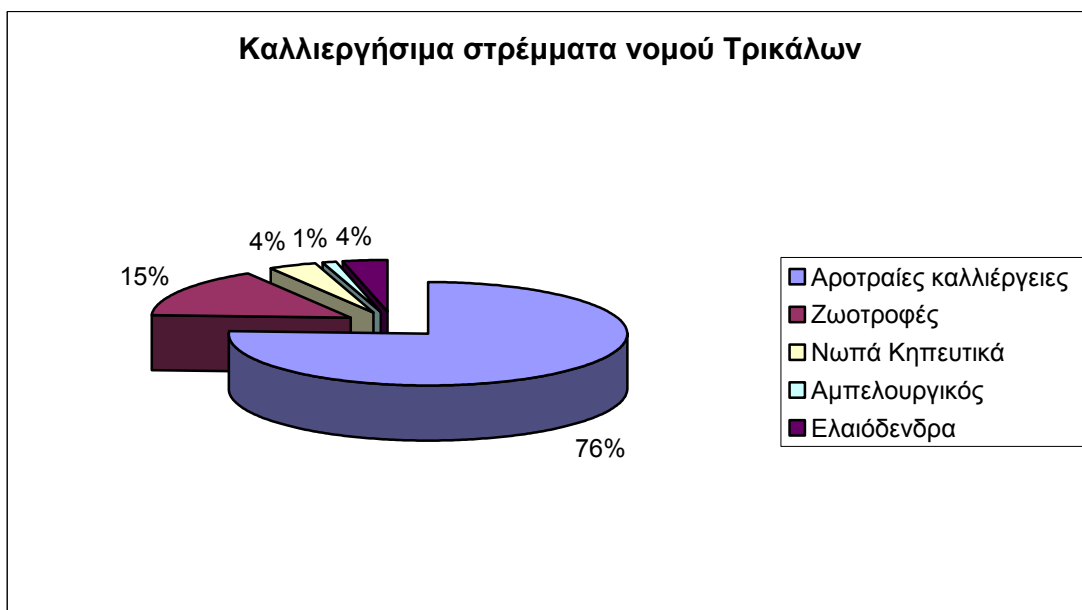
Ελαιόδενδρα	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσδος (€)
Ελιές για λάδι	14.320	2.090.000	2,80	150	5.852.000
Ελιές βρώσιμ.	753	15.000	1,80	20	27.000
Σύνολο	15.073	2.105.000			5.879.000

Ποσοστό					3%
---------	--	--	--	--	----

Την τελευταία θέση κατέχει ο αμπελουργικός τύπος με 1% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου και συνολική καλλιεργήσιμη έκταση που φτάνει τα 4.100 στρέμματα ενώ η ετήσια απόδοση 3.772.000 κιλά.

Αμπελουργικός	Στρέμματα	Απόδοση (kg)	Τιμή (€)	Απόδοση (kg/στρ.)	Ακ.Πρόσδος (€)
Επιτραπέζια σταφ.	4.100	3.772.000	0,38	920	1.433.360
Σύνολο	4.100	3.772.000			1.433.360
Ποσοστό					1%

Γράφημα 1.10: Ποσοστιαία κάλυψη καλλιεργήσιμων εκτάσεων νομού Τρικάλων

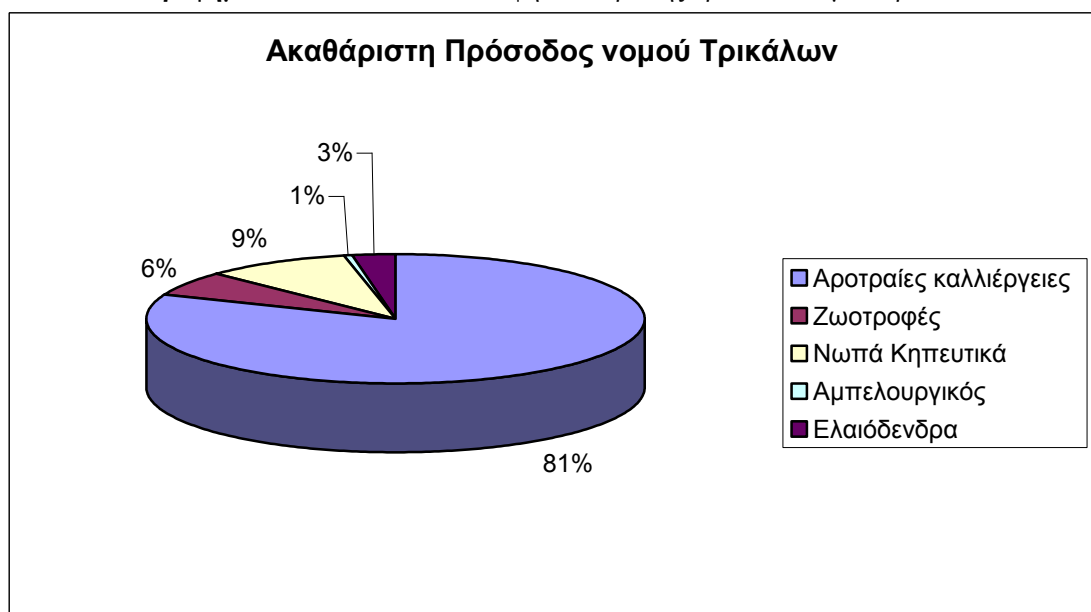

Η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση του νομού Τρικάλων για το έτος 2012 άγγιξε τα 407.567 στρέμματα ενώ αντιθέτως για το έτος 2011 συνολικά καλλιεργήθηκαν 607.369 στρέμματα δηλαδή κατά 199.802 στρέμματα περισσότερα.

Από το γράφημα της ακαθάριστης προσόδου του νομού Τρικάλων παρατηρούμε πως το συντριπτικό ποσοστό των 81% της συνολικής ακαθάριστης προσόδου κατέχουν οι αροτραίες καλλιέργειες με 81%. Επειδή το ποσοστό αυτό πλησιάζει προς το 100%

μπορούμε να πούμε πως ο συγκεκριμένος κλάδος παραγωγής εμφανίζει καθαρό και ειδικευμένο τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Γράφημα 1.11: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου νομού Τρικάλων

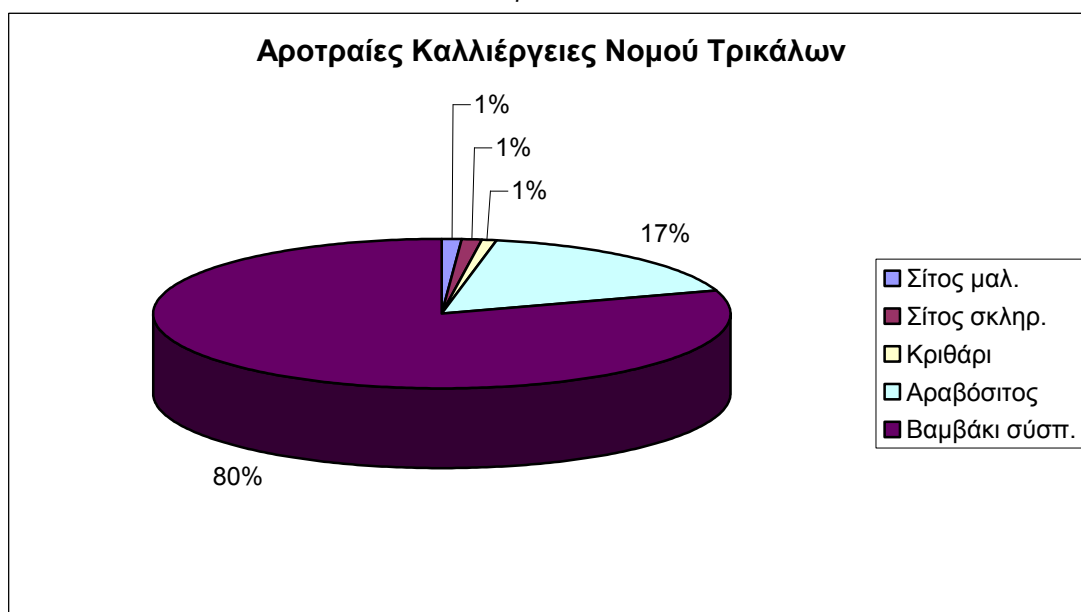

Σύμφωνα με το παραπάνω γράφημα της ακαθάριστης προσόδου ο κλάδος με το οποίο ασχολούνται η πλειοψηφία των αγροτών είναι οι αροτραίες καλλιέργειες.

Ταυτόχρονα στο παρακάτω γράφημα μπορούμε να δούμε την ποσοστιαία κάλυψη των αροτραίων καλλιεργειών, όπου ξεχωρίζει το σύσπορο βαμβάκι με τεράστια διαφορά 80%, αυτό σημαίνει πως το βαμβάκι καλλιεργείται ειδικευμένα. Έτσι συμπερασματικά μπορούμε να πούμε πως στο νομό Τρικάλων ο κλάδος που συμμετέχει με πλειοψηφία είναι οι αροτραίες καλλιέργειες με βάση την βαμβακοκαλλιέργεια.

Αροτραίες καλλιέργειες	Ακ.Πρόσοδος (€)	Ποσοστό (%)
Σίτος μαλ.	2.054.000	1%
Σίτος σκληρ.	1.816.780	1%
Κριθάρι	1.553.300	1%
Αραβόσιτος	28.768.520	17%
Βαμβάκι σύσπ.	136.800.000	80%

Γράφημα 1.12: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου των Αροτραίων καλλιεργειών νομού Τρικάλων

Στο παρακάτω διάγραμμα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε συγκεντρωτικά την αξία της ακαθάριστης προσόδου όλων των νομών για κάθε κλάδο.

Έτσι για την περιφέρεια της Θεσσαλίας, από τους τέσσερις νομούς ξεχωρίζει η περιοχή της Λάρισας. Ο νομός προηγείται με διαφορά στους κλάδους των αροτραίων καλλιεργειών, στα οπωροφόρα δένδρα, στα δενδροκομικά με βάση τους ξηρούς καρπούς και στον αμπελουργικό κλάδο. Επίσης η περιοχή των Τρικάλων συμβάλει

σημαντικά στον κλάδο των αροτραίων καλλιεργειών και εμφανίζει μια μικρή πρωτιά στο κλάδο των νοπών κηπευτικών. Για τον ελαιοκομικό κλάδο τη μεγαλύτερη αξία ακαθάριστης προσόδου συγκεντρώνει ο νομός Μαγνησίας και Σποράδων, η οποία παραμένει μια από της σημαντικότερες αγροτικές δραστηριότητες της περιοχής. Τέλος ο νομός Καρδίτσας παρουσιάζει μια μικρή διαφορά στην αξία της ακαθάριστης προσόδου στον κλάδο των ζωοτροφών.

Διάγραμμα1: Ακαθάριστη πρόσοδος όλων των κλάδων στην περιφέρεια Θεσσαλίας

6) Τομέας Ζωικής Παραγωγής

Στην περιφέρεια της Θεσσαλίας οι σημαντικότεροι κλάδοι της ζωικής παραγωγής κυρίως είναι η προβατοτροφία, η βοοτροφία, η αιγοτροφία και η χοιροτροφία. Η προβατοτροφία είναι ο κλάδος που κυριαρχεί ανάμεσα στους άλλους κλάδους της ζωικής παραγωγής ως προς τις κεφαλές ζώων. Είναι παραδοσιακή μορφή κτηνοτροφίας με πολύ ικανοποιητική προσαρμογή στις Θεσσαλικές φυσικές συνθήκες που όπως φαίνεται τείνει να γίνει επιχειρηματικής μορφής και αυτό το καταμαρτυρεί η μείωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Ιδιαίτερη σημασία για την αιγοτροφία της Θεσσαλίας έχει η εκτροφή της αίγας φυλής Σκοπέλου, περιοχή εκτροφής της οποίας είναι η Σκόπελος. Η αίγα Σκοπέλου είναι παραδοσιακή φυλή πιστοποιημένη από το Κέντρο Γενετικής Βελτίωσης Καρδίτσας και ενταγμένο στα πρόγραμμα διατήρησης αυτοχθόνων φυλών. Η περιφέρεια Θεσσαλίας δεν έχει ιδιαίτερη παράδοση στη χοιροτροφία, αντιθέτως αποτελεί σχετικά πρόσφατο κλάδο και είναι ο πιο κερδοφόρος μετά την προβατοτροφία.

Συνολικά στην περιφέρεια της Θεσσαλίας για τον κλάδο της βοοτροφίας εκτρέφονται 45.254 βοοειδή κρεοπαραγωγής με ετήσια παραγωγή 6.779.000Kg. κρέατος και 10.380 βοοειδή γαλακτοπαραγωγής με συνολική παραγωγή 42.310.000Kg. γάλακτος.

Για τον κλάδο της προβατοτροφίας συνολικά εκτρέφονται 1.187.012 πρόβατα κρεοπαραγωγής με ετήσια παραγωγή 14.169.000Kg. κρέατος και 999.900 πρόβατα γαλακτοπαραγωγής με συνολική παραγωγή 108.062.000Kg. γάλακτος.

Στον κλάδο της αιγοτροφίας συνολικά εκτρέφονται 145.511 αίγες κρεοπαραγωγής με συνολική παραγωγή 4.127.000Kg. κρέατος και 389.200 αίγες γαλακτοπαραγωγής με ετήσια παραγωγή 41.401.000Kg. γάλακτος.

Τέλος για τον κλάδο της χοιροτροφίας, στην Θεσσαλία εκτρέφονται συνολικά 22.383 χοιρομητέρες με ετήσια παραγωγής κρέατος τα 20.189.000Kg.

6.1 Ζωική Παραγωγή Νομού Λάρισας

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2012) και των Περιφερειακών Ενοτήτων στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η κατάσταση όλων των κλάδων της ζωικής παραγωγής του νομού Λάρισας.

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται η παραγωγή του κρέατος και του γάλακτος για κάθε κλάδο παραγωγής, δηλαδή: βοοτροφία, προβατοτροφία, αιγοτροφία και χοιροτροφία. Σύμφωνα με το γράφημα της κρεοπαραγωγής, βλέπουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει η προβατοτροφία με 49% ύψος του οποίου φτάνει τα 35.440.000€. Συνολικά στο νομό εκτρέφονται 472.533 πρόβατα με ετήσια παραγωγή 7.088.000 Kg κρέατος. Στην δεύτερη θέση βρίσκεται η χοιροτροφία με ποσοστό 21% της ακαθάριστης προσόδου με συνολική εκτροφή 9.023 χοιρομητέρες και συνολική παραγωγή κρέατος 8.272.000 Kg.. Ακολουθεί η βοοτροφία με ποσοστό 17%, όπου η συνολική εκτροφή φτάνει τις 19.367 κεφαλές και η ετήσια παραγωγή κρέατος τα 2.988.000 Kg. Στην τελευταία θέση βρίσκουμε την αιγοτροφία με 13% όπου στο νομό εκτρέφονται 48.498 αίγες με ετήσια παραγωγή 1.984.000 Kg. κρέατος.

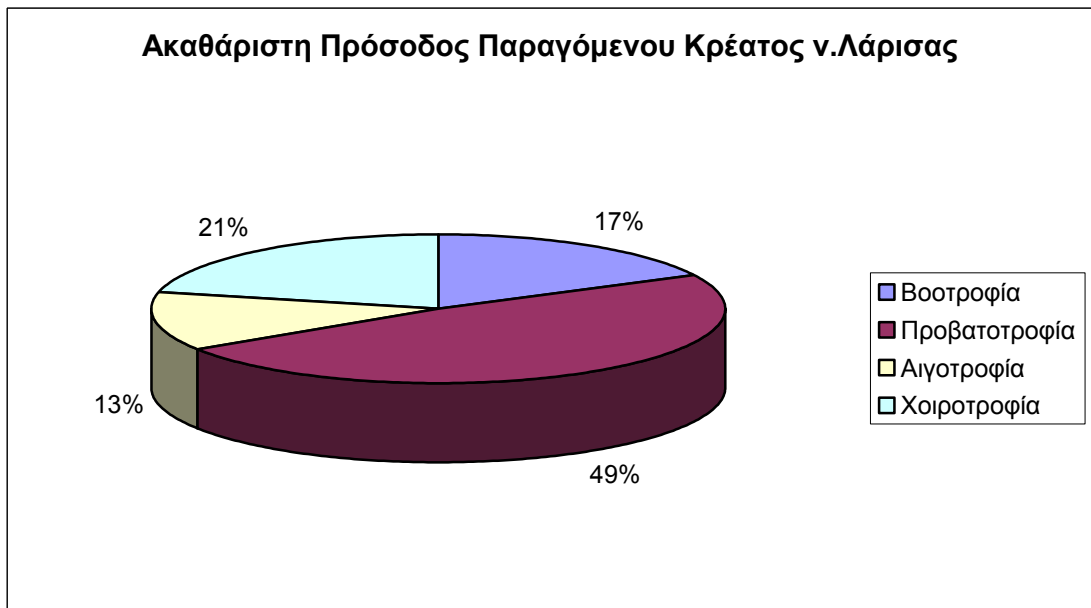
Σύμφωνα με τον πίνακα του παραγόμενου γάλακτος για το νομό Λάρισας βλέπουμε πως προηγείται ο κλάδος της προβατοτροφίας με ποσοστό ακαθάριστης προσόδου 71%. Συνολικά εκτρέφονται 550.000 πρόβατα με συνολική παραγωγή γάλακτος 62.300.000Kg. Ακολουθεί η αιγοτροφία με 16% όπου εκτρέφονται συνολικά 195.000 αίγες με ετήσια παραγωγή 22.990.000Kg. γάλακτος. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η βοοτροφία με 13% όπου εκτρέφονται 4.500 αγελάδες παράγοντας συνολικά 22.500.000 κιλά γάλακτος ετησίως.

N.Λάρισας	Βοοτροφία	Προβατοτροφία	Αιγοτροφία	Χοιροτροφία
Κεφαλές Κρεοπαραγωγής	19.367	472.533	48.498	9.023
Παραγόμενο κρέας (kg)	2.988.000	7.088.000	1.984.000	8.272.000
Τιμή (€)	4,29	5,00	4,76	1,90
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	12.818.520	35.440.000	9.443.840	15.716.800
Ποσοστό (%)	17%	49%	13%	21%
Κεφαλές γαλακτοπαραγωγής	4.500	550.000	195.000	
Παραγόμενο γάλα (Kg)	22.500.000	62.300.000	22.990.000	
Τιμή (€)	0,48	0,97	0,61	
Ακαθάριστη	10.800.000	60.431.000	14.024.000	

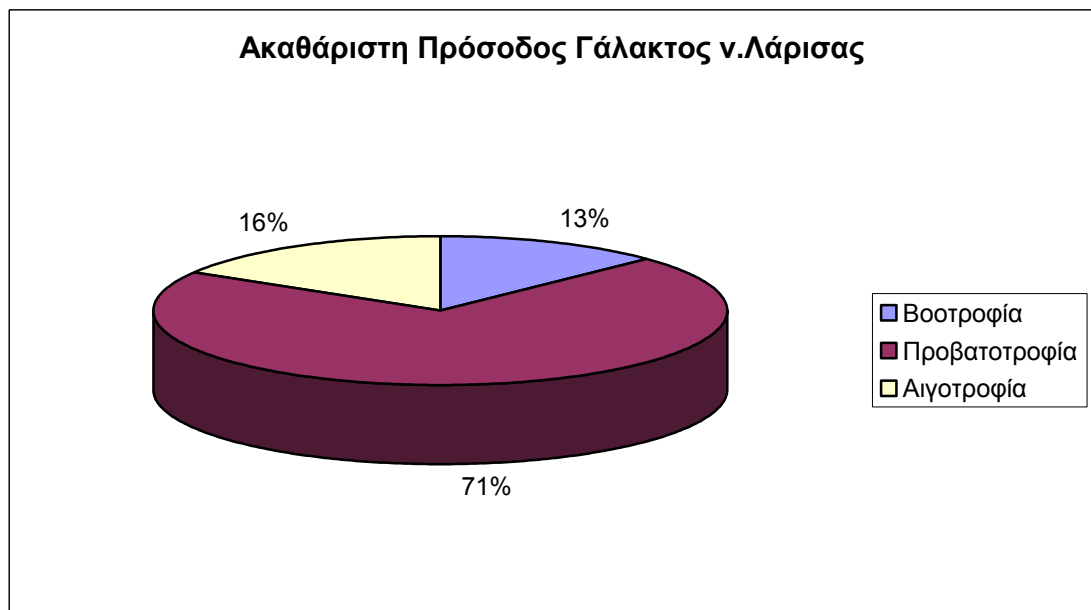

Πρόσδοος (€)				
Ποσοστό (%)	13%	71%	16%	

Γράφημα 2.1: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου κρέατος νομού Λάρισας

Γράφημα 2.2: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου γάλακτος νομού Λάρισας

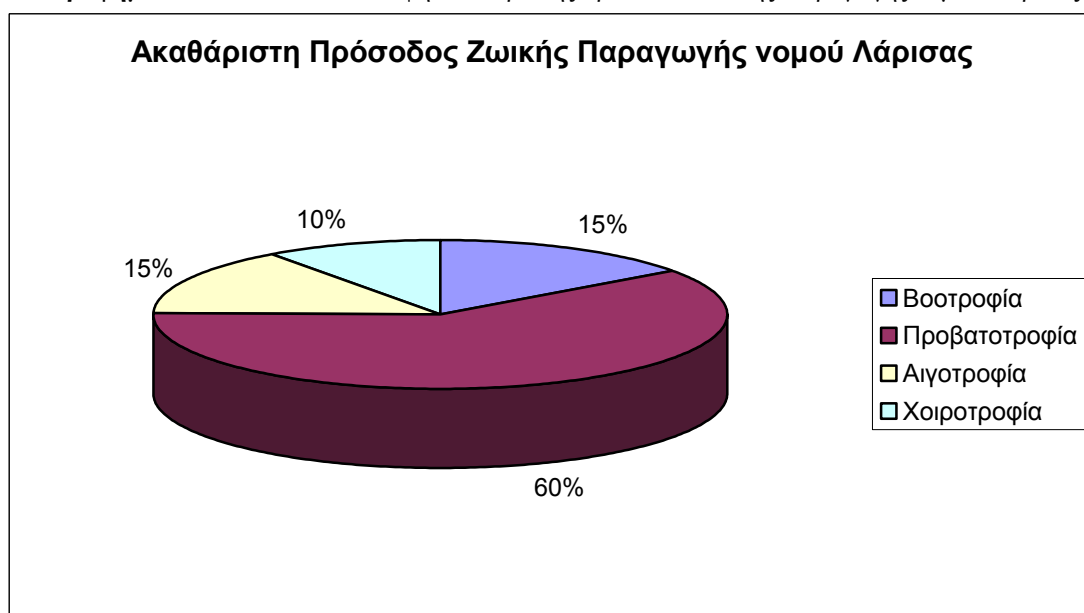
Συγκρίνοντας τα δύο αγαθά (το κρέας και το γάλα) παρατηρούμε πως τα μεγαλύτερα ποσοστά ακαθάριστης προσόδου παρουσιάζει η προβατοτροφία. Πιο αναλυτικά για την προβατοτροφία το ποσοστό ακαθάριστης προσόδου του παραγόμενου κρέατος φτάνει τα 49% ενώ αντίθετως το ποσοστό του παραγόμενου γάλακτος αγγίζει τα 71%. Το ίδιο παρατηρείται και στην αιγοτροφία, η ετήσια παραγωγή κρέατος είναι 13% ενώ η ετήσια παραγωγή γάλακτος αφορά το 16%. Με άλλα λόγια και στους δυο κλάδους (προβατοτροφία, αιγοτροφία) η ακαθάριστη πρόσοδος παραγόμενου κρέατος είναι μικρότερη σε ποσοστά σε σχέση με αυτήν του παραγόμενου γάλακτος. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει στον κλάδο της βοοτροφίας. Πιο συγκεκριμένα για την παραγωγή κρέατος η ακαθάριστη πρόσοδος είναι 17% ενώ του γάλακτος 13%.

Κλάδοι	Α.Π γάλακτος (€)	Α.Π κρέατος (€)	Σύνολο Α.Π (€)	Ποσοστό (%)
Βοοτροφία	10.800.000	12.818.520	23.618.520	15%
Προβατοτροφία	60.431.000	35.440.000	95.871.000	60%
Αιγοτροφία	14.024.000	9.443.840	23.467.840	15%
Χοιροτροφία		15.716.800	15.716.800	10%

Από τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω σχετικό γράφημα που περιγράφει την ποσοστιαία κάλυψη της ακαθάριστης προσόδου για όλους τους κλάδους συνολικά

του νομού, αναλύοντας ως προς τον τύπο γεωργικής εκμετάλλευσης, επιλέγουμε την προβατοτροφία μιας και εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό. Έτσι μπορούμε να πούμε πως η συνολική ακαθάριστη πρόσοδος και για τα δύο αγαθά είναι 95.871.000€ που ισούται με ποσοστό **60%** το οποίο ποσοστό πλησιάζει το 100%. Αυτό σημαίνει ότι ο τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης είναι καθαρός και ειδικευμένος. Έτσι μπορούμε να πούμε πως ο νομός Λάρισας συμμετέχει σαν κλάδος **προβατοτροφικός με βάση την γαλακτοπαραγωγή**.

Γράφημα 2.3: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης πρόσοδος Ζωικής Παραγωγής νομού Λάρισας

6.2 Ζωική Παραγωγή Νομού Μαγνησίας και Σποράδων

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2012) στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η κατάσταση όλων των κλάδων της ζωικής παραγωγής του νομού Μαγνησίας και Σποράδων.

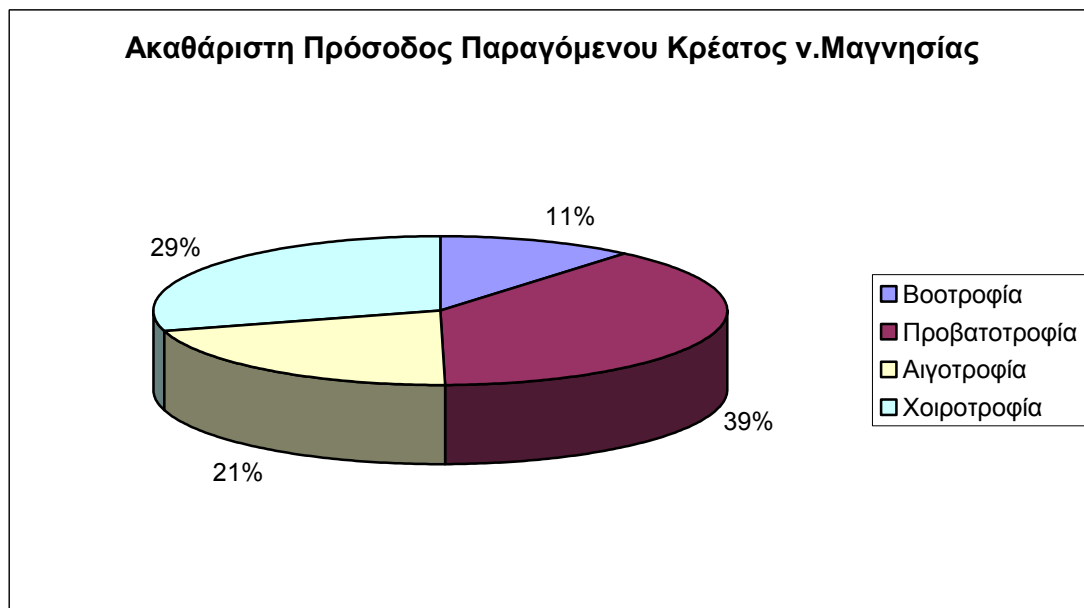
Στον παρακάτω πίνακα και στα σχετικά γραφήματα περιγράφονται αναλυτικά η παραγωγή κρέατος και του γάλακτος και για τους τέσσερις κλάδους. Πιο συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό της ακαθάριστης πρόσοδος κατέχει η προβατοτροφία με 39% με συνολική αξία 6.630.520€, εκτρέφονται 116.415 πρόβατα και η ετήσια παραγωγή κρέατος φτάνει τα 1.244.000 κιλά. Την δεύτερη θέση κατέχει η χοιροτροφία με ποσοστό 29% όπου εκτρέφονται 2.760 χοιρομητέρες και η συνολική παραγωγή κρέατος

αγγίζει τα 2.556.000 κιλά. Ακολουθεί η αιγοτροφία με 21% ακαθάριστης προσόδου, συνολικά στο νομό εκτρέφονται 42.845 αίγες ενώ η ετήσια παραγωγή κρέατος φτάνει τα 729.000 κιλά. Τελευταία έρχεται η βοοτροφία με 11%, όπου εκτρέφονται 2.427 αγελάδες με συνολική παραγωγή 380.000 κιλά κρέατος.

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα και το σχετικό γράφημα βλέπουμε ότι ο νομός σε επίπεδο παραγωγής γάλακτος έρχεται πρώτος ο κλάδος της προβατοτροφίας με ποσοστό 63%, με συνολική παραγωγή 9.800.000 κιλά γάλακτος όπου εκτρέφονται 102.000 κεφαλές ζώων. Ακολουθεί η βοοτροφία με συγκριτικά μικρό ποσοστό επιπέδου 20% με συνολική εκτροφή 1.680 αγελάδων γαλακτοπαραγωγής ενώ η ετήσια παραγωγή γάλακτος φτάνει τα 6.040.000 κιλά. Στην τρίτη θέση παραγωγής γάλακτος βρίσκεται η αιγοτροφία με ποσοστό 17% όπου συνολικά εκτρέφονται 75.000 αίγες με συνολική παραγωγή 4.000.000 κιλά γάλακτος.

N. Μαγνησίας	Βοοτροφία	Προβατοτροφία	Αιγοτροφία	Χοιροτροφία
Κεφαλές Κρεοπαραγωγής	2.427	116.415	42.845	2.760
Παραγόμενο κρέας (kg)	380.000	1.244.000	729.000	2.556.000
Τιμή (€)	4,99	5,33	4,90	1,98
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	1.896.200	6.630.520	3.572.000	5.060.880
Ποσοστό (%)	11%	39%	21%	29%
Κεφαλές γαλακτοπαραγωγής	1.680	102.000	75.000	
Παραγόμενο γάλα (Kg)	6.040.000	9.800.000	4.000.000	
Τιμή (€)	0,45	0,90	0,59	
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	2.718.000	8.820.000	2.360.000	
Ποσοστό (%)	20%	63%	17%	

Γράφημα 2.4: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου κρέατος νομού Μαγνησίας

Γράφημα 2.5: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου γάλακτος νομού Μαγνησίας

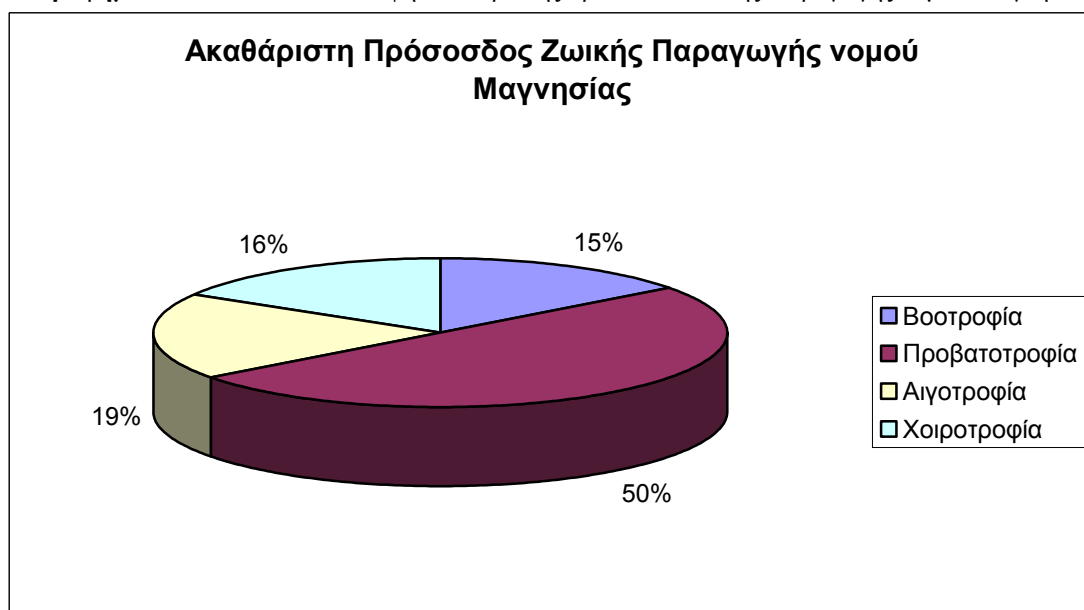
Συγκρίνοντας τα δύο αγαθά (το κρέας και το γάλα) παρατηρούμε πως τα μεγαλύτερα ποσοστά ακαθάριστης προσόδου παρουσιάζει η προβατοτροφία. Πιο αναλυτικά για την προβατοτροφία το ποσοστό ακαθάριστης προσόδου του παραγόμενου κρέατος φτάνει τα 39% ενώ αντιθέτως το ποσοστό του παραγόμενου γάλακτος αγγίζει τα 63%. Το ίδιο παρατηρείται και στην βοοτροφία, η ετήσια παραγωγή κρέατος είναι 11% ενώ η ετήσια παραγωγή γάλακτος αφορά το 20%. Με άλλα λόγια και στους δυο κλάδους (προβατοτροφία, βοοτροφία) η ακαθάριστη πρόσδοδος παραγόμενου κρέατος είναι μικρότερη σε ποσοστά σε σχέση με αυτήν του

παραγόμενου γάλακτος. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει στον κλάδο της αιγοτροφίας. Πιο συγκεκριμένα για την παραγωγή κρέατος η ακαθάριστη πρόσδοδος είναι 21% ενώ του γάλακτος 17%.

Κλάδοι	Α.Π γάλακτος (€)	Α.Π κρέατος (€)	Σύνολο Α.Π (€)	Ποσοστό (%)
Βοοτροφία	2.718.000	1.896.200	4.614.200	15%
Προβατοτροφία	8.820.000	6.630.520	15.450.520	50%
Αιγοτροφία	2.360.000	3.572.000	5.932.000	19%
Χοιροτροφία		5.060.880	5.060.880	16%

Από τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω σχετικό γράφημα που περιγράφει την ποσοστιαία κάλυψη της ακαθάριστης προσόδου για όλους τους κλάδους συνολικά του νομού, αναλύοντας ως προς τον τύπο γεωργικής εκμετάλλευσης, επιλέγουμε την προβατοτροφία αφού εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό. Έτσι μπορούμε να πούμε πως η συνολική ακαθάριστη πρόσδοδος και για τα δύο αγαθά είναι 15.450.520€ που ισούται με ποσοστό **50%** Αυτό σημαίνει ότι ο τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης είναι **μεικτός και ημι-ειδικευμένος**. Έτσι μπορούμε να πούμε πως ο νομός Μαγνησίας και Σποράδων είναι **προβατοτροφικός με βάση την γαλακτοπαραγωγή**.

Γράφημα 2.6: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου Ζωικής Παραγωγής νομού Μαγνησίας

6.3 Ζωική Παραγωγή Νομού Τρικάλων

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2012) και των Περιφερειακών Ενοτήτων στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η κατάσταση όλων των κλάδων της ζωικής παραγωγής του νομού Τρικάλων.

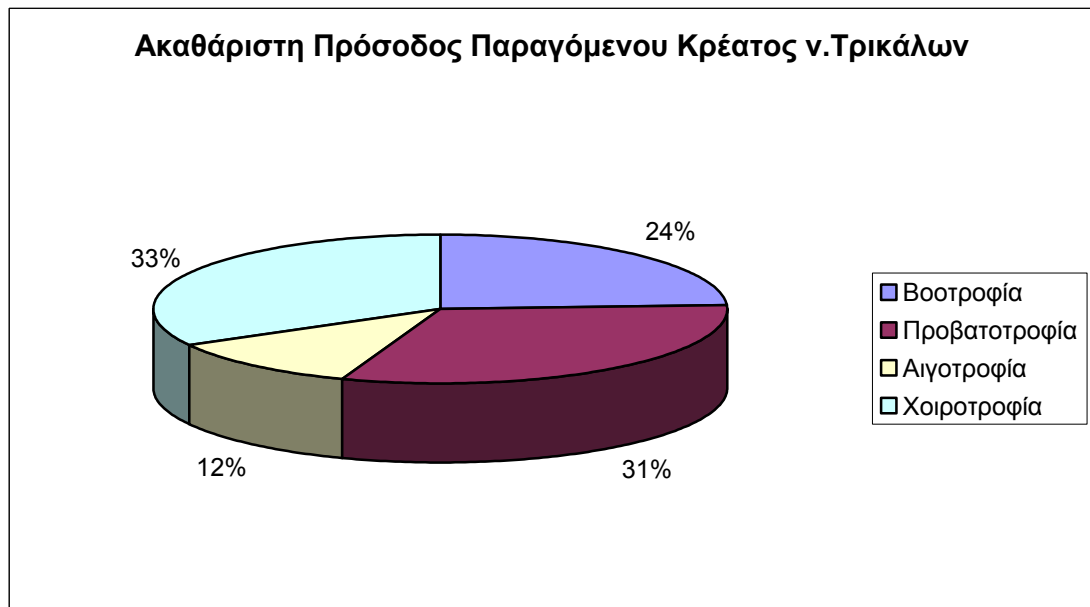
Στον παρακάτω πίνακα και στα σχετικά γραφήματα περιγράφονται αναλυτικά η παραγωγή κρέατος και του γάλακτος και για τους τέσσερις κλάδους. Πιο αναλυτικά το μεγαλύτερο ποσοστό της ακαθάριστης προσόδου κατέχει η χοιροτροφία με 33%, όπου αντιστοιχεί σε ποσό 13.571.760€ και συνολικά εκτρέφονται 7.300 χοιρομητέρες με ετήσια παραγωγή κρέατος 7.032.000 κιλά. Ακολουθεί η προβατοτροφία με ποσοστό ακ.προσόδου 31% ενώ συνολικά εκτρέφονται 244.468 πρόβατα με ετήσια παραγωγή 2.461.000 κιλά κρέατος. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η βοοτροφία με 24% όπου εκτρέφονται 16.603 αγελάδες συνολικά ενώ το ύψος του παραγόμενου κρέατος ανέρχεται τα 2.078.000 κιλά. Στο νομό των Τρικάλων η αιγοτροφία κατέχει την τελευταία θέση με ποσοστό 12%, όπου συνολικά εκτρέφονται 41.758 αίγες ενώ η ετήσια παραγωγή κρέατος φτάνει τα 976.000 κιλά.

Ο κλάδος της προβατοτροφίας γαλακτοπαραγωγής κατέχει ένα μεγάλο ποσοστό ακαθάριστης προσόδου 58% με συνολική εκτροφή 178.900 προβάτων ενώ το ύψος του παραγόμενου γάλακτος φτάνει τα 17.947.000 κιλά όπου σε αξία αγγίζει τα 16.511.000€. Ακολουθούν η αιγοτροφία και η βοοτροφία με ίσα ποσοστά 21% ο κάθε κλάδος. Συγκεκριμένα, στο νομό συνολικά εκτρέφονται 83.200 αίγες με ετήσια παραγωγή γάλακτος 10.031.000 κιλά επίσης εκτρέφονται 3.900 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής με συνολική παραγωγή 12.870.000 κιλά.

Ν. Τρικάλων	Βοοτροφία	Προβατοτροφία	Αιγοτροφία	Χοιροτροφία
Κεφαλές Κρεοπαραγωγής	16.603	244.468	41.758	7.300
Παραγόμενο κρέας (kg)	2.078.000	2.461.000	976.000	7.032.000

Τιμή (€)	4,80	5,24	4,86	1,93
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	9.974.400	12.895.640	4.743.360	13.571.760
Ποσοστό (%)	24%	31%	12%	33%
Κεφαλές γαλακτοπαραγωγής	3.900	178.900	83.200	
Παραγόμενο γάλα (Kg)	12.870.000	17.947.000	10.031.000	
Τιμή (€)	0,46	0,92	0,61	
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	5.920.000	16.511.000	6.119.000	
Ποσοστό (%)	21%	58%	21%	

Γράφημα 2.7: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου κρέατος νομού Τρικάλων

Γράφημα 2.8: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου γάλακτος νομού Τρικάλων

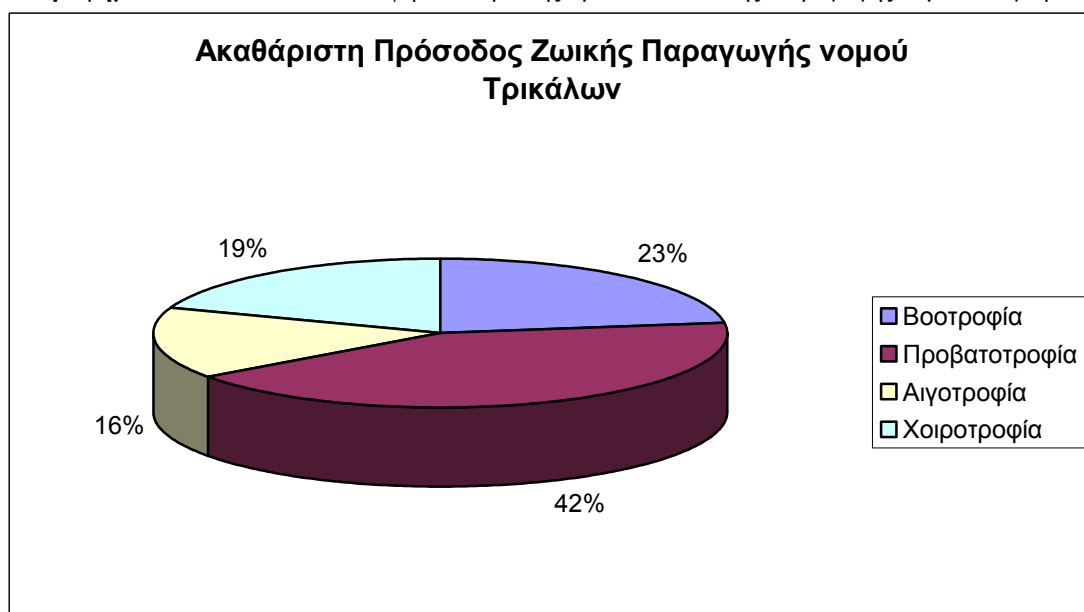
Συγκρίνοντας τα δύο αγαθά (το κρέας και το γάλα) παρατηρούμε πως τα μεγαλύτερα ποσοστά ακαθάριστης προσόδου παρουσιάζει η προβατοτροφία. Πιο αναλυτικά για την προβατοτροφία το ποσοστό ακαθάριστης προσόδου του παραγόμενου κρέατος φτάνει τα 31% ενώ αντιθέτως το ποσοστό του παραγόμενου γάλακτος αγγίζει τα 58%. Ίδια εικόνα παρατηρείται και στην αιγοτροφία, όπου η ετήσια παραγωγή κρέατος είναι 12% ενώ η ετήσια παραγωγή γάλακτος αφορά το 21%. Με άλλα λόγια και στους δυο κλάδους (προβατοτροφία, αιγοτροφία) η ακαθάριστη πρόσοδος παραγόμενου κρέατος είναι μικρότερη σε ποσοστά σε σχέση με αυτήν του παραγόμενου γάλακτος. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει στον κλάδο της βοοτροφίας, για την παραγωγή κρέατος η ακαθάριστη πρόσοδος είναι 24% ενώ του γάλακτος 21%.

Κλάδοι	Α.Π γάλακτος (€)	Α.Π κρέατος (€)	Σύνολο Α.Π (€)	Ποσοστό (%)
Βοοτροφία	5.920.000	9.974.400	15.894.400	23%
Προβατοτροφία	16.511.000	12.895.640	29.406.640	42%
Αιγοτροφία	6.119.000	4.743.360	10.862.360	16%
Χοιροτροφία		13.571.760	13.571.760	19%

Από τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω σχετικό γράφημα που περιγράφει την ποσοστιαία κάλυψη της ακαθάριστης προσόδου για όλους τους κλάδους συνολικά του νομού, αναλύοντας ως προς τον τύπο γεωργικής εκμετάλλευσης, επιλέγουμε την

προβατοτροφία αφού εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό. Έτσι μπορούμε να πούμε πως η συνολική ακαθάριστη πρόσοδος και για τα δύο αγαθά είναι 29.406.640€ που ισούται με ποσοστό **42%** το οποίο ποσοστό πλησιάζει μόλις το 50%. Αυτό σημαίνει ότι ο τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης είναι **μικτός άρα και μη ειδικευμένος**. Έτσι μπορούμε να πούμε πως ο νομός Τρικάλων είναι **προβατοτροφικός με βάση την γαλακτοπαραγωγή**.

Γράφημα 2.9: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης πρόσοδος Ζωικής Παραγωγής νομού Μαγνησίας

6.4 Ζωική Παραγωγή Νομού Καρδίτσας

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2012) στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η κατάσταση όλων των κλάδων της ζωικής παραγωγής του νομού Καρδίτσας.

Στον παρακάτω πίνακα και στα σχετικά γραφήματα περιγράφονται αναλυτικά η παραγωγή κρέατος και του γάλακτος και για τους τέσσερις κλάδους. Πιο αναλυτικά το μεγαλύτερο ποσοστό της ακαθάριστης πρόσοδος κατέχει η προβατοτροφία με 59% που αντιστοιχεί στα 18.568.000€, συνολικά εκτρέφονται 353.596 πρόβατα κρεοπαραγωγής με ετήσια παραγωγή 3.376.000 κιλά κρέατος. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η βοοτροφία με ποσοστό 20% όπου εκτρέφονται 6.857 βοοειδή με συνολική παραγωγή κρέατος 1.333.000 κιλά. Ακολουθεί η χοιροτροφία με 14% όπου εκτρέφονται 3.300 χοιρομητέρες και η ετήσια παραγωγή κρέατος ανέρχεται στα 2.329.000 κιλά. Στην

τελευταία θέση βρίσκεται η αιγοτροφία με ποσοστό μόλις 7% ενώ εκτρέφονται 12.410 αίγες με ετήσια παραγωγή 438.000 κιλά κρέατος.

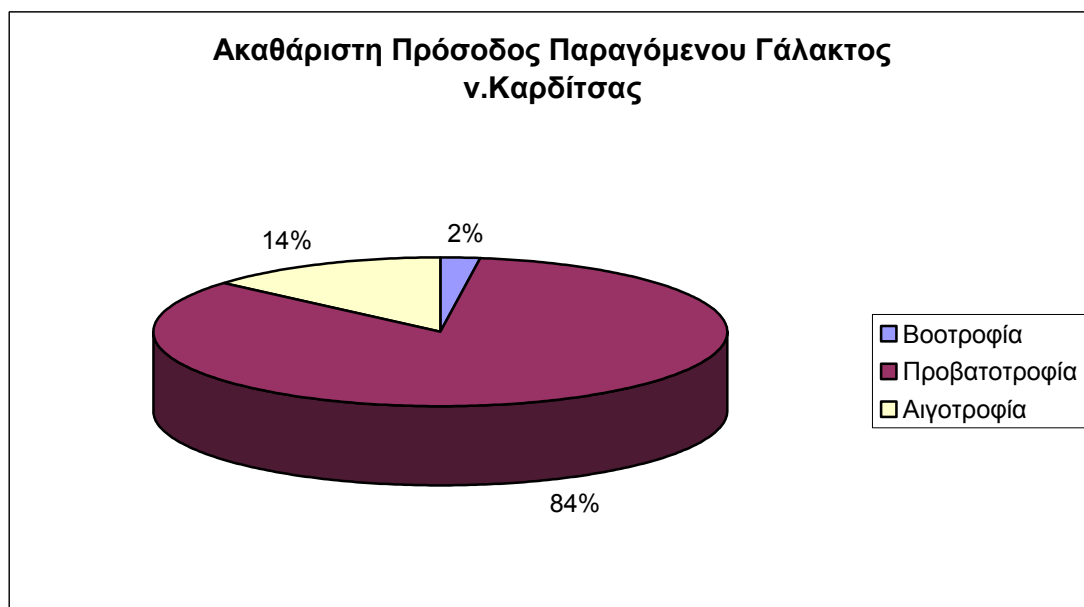
Στον τομέα παραγωγής γάλακτος ο νομός εμφανίζει με συντριπτικό ποσοστό του 84% την προβατοτροφία που αντιστοιχεί σε αξία τα 16.213.000€, συνολικά εκτρέφονται 169.000 πρόβατα γαλακτοπαραγωγής ενώ η συνολική παραγωγή γάλακτος ανέρχεται στα 18.015.000 κιλά. Ακολουθεί η αιγοτροφία με ποσοστό 14% ακαθάριστης προσόδου ενώ συνολικά εκτρέφονται 36.000 αίγες με ετήσια παραγωγή 4.380.000 κιλά γάλακτος. Στην τελευταία θέση βρίσκεται ο κλάδος της βοοτροφίας με ποσοστό μόλις 2% όπου εκτρέφονται 300 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής με συνολική παραγωγή 900.000 κιλά.

N. Καρδίτσας	Βοοτροφία	Προβατοτροφία	Αιγοτροφία	Χοιροτροφία
Κεφαλές Κρεοπαραγωγής	6.857	353.596	12.410	3.300
Παραγόμενο κρέας (kg)	1.333.000	3.376.000	438.000	2.329.000
Τιμή (€)	4,90	5,50	5,50	2,00
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	6.531.700	18.568.000	2.409.000	4.658.000
Ποσοστό (%)	20%	59%	7%	14%
Κεφαλές γαλακτοπαραγωγής	300	169.000	36.000	
Παραγόμενο γάλα (Kg)	900.000	18.015.000	4.380.000	
Τιμή (€)	0,45	0,90	0,60	
Ακαθάριστη Πρόσοδος (€)	405.000	16.213.000	2.628.000	
Ποσοστό (%)	2%	84%	14%	

Γράφημα 2.10: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου κρέατος νομού Καρδίτσας

Γράφημα 2.11: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου παραγόμενου γάλακτος νομού Καρδίτσας

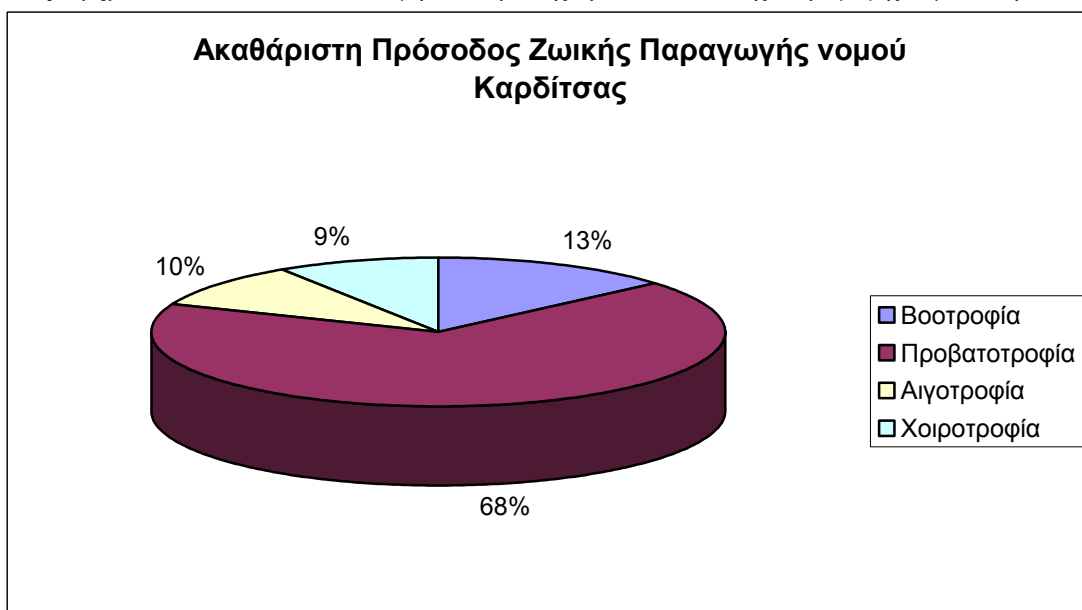
Αναλύοντας και συγκρίνοντας τα δύο προϊόντα, μπορούμε να δούμε πως τα μεγαλύτερα ποσοστά ακαθάριστης προσόδου συγκεντρώνει η προβατοτροφία. Συγκεκριμένα για την προβατοτροφία το ποσοστό ακαθάριστης προσόδου του παραγόμενου κρέατος φτάνει τα 59% ενώ αντίθετως το ποσοστό του παραγόμενου γάλακτος αγγίζει τα 84%. Ίδια εικόνα παρατηρείται και στην αιγοτροφία, όπου η ετήσια παραγωγή κρέατος είναι μόλις 7% ενώ η ετήσια παραγωγή γάλακτος αφορά το 14%. Με άλλα λόγια και στους δυο κλάδους (προβατοτροφία, αιγοτροφία) η ακαθάριστη πρόσοδος παραγόμενου κρέατος είναι μικρότερη σε ποσοστά σε σχέση με αυτήν του παραγόμενου γάλακτος. Το αντίθετο ακριβώς παρατηρείται στον κλάδο της βοοτροφίας, όπου για την παραγωγή κρέατος η ακαθάριστη πρόσοδος είναι 20% ενώ του γάλακτος 2%.

Κλάδοι	Α.Π γάλακτος (€)	Α.Π κρέατος (€)	Σύνολο Α.Π (€)	Ποσοστό (%)
Βοοτροφία	405.000	6.531.700	6.936.700	13%
Προβατοτροφία	16.213.000	18.568.000	34.781.000	68%
Αιγοτροφία	2.628.000	2.409.000	5.037.000	10%
Χοιροτροφία		4.658.000	4.658.000	9%

Από τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω σχετικό γράφημα που περιγράφει την ποσοστιαία κάλυψη της ακαθάριστης προσόδου για όλους τους κλάδους συνολικά του νομού, αναλύοντας ως προς τον τύπο γεωργικής εκμετάλλευσης, επιλέγουμε την προβατοτροφία αφού εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό. Έτσι μπορούμε να πούμε πως

η συνολική ακαθάριστη πρόσδοδος και για τα δύο αγαθά είναι 34.781.000€ που ισούται με ποσοστό **68%** το οποίο ποσοστό πλησιάζει στο 100%. Αυτό σημαίνει ότι ο τύπος γεωργικής εκμετάλλευσης είναι **καθαρός άρα και ειδικευμένος**. Έτσι μπορούμε να πούμε πως ο νομός Καρδίτσας είναι **προβατοτροφικός με βάση την κρεοπαραγωγή**.

Γράφημα 2.12: Ποσοστιαία κάλυψη ακαθάριστης προσόδου Ζωικής Παραγωγής νομού Καρδίτσας

Συμπεράσματα

Τα γενικότερα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη μελέτη αγροτικού χώρου στην περιφέρεια της Θεσσαλίας όσον αφορά την καλλιέργεια και την παραγωγή των αγροτικών προϊόντων είναι πολύ ενδιαφέροντα .

Ο ρόλος του πρωτογενή τομέα της οικονομίας εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντικός για την περιφέρεια Θεσσαλίας και γενικά για την Ελλάδα τόσο σε οικονομικούς όρους, όσο και σε κοινωνικούς.

Τα πρόσφατα στοιχεία για τον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα μαρτυρούν την υποχώρηση της καλλιέργειας, της παραγωγής τόσο του φυτικού όσο και του ζωικού κλάδου (αιγοπροβατοτροφία). Αντιθέτως οι εξαγωγές σημείωσαν μια άνοδο τάξεως 10% πράγμα σημαντικό και ελπιδοφόρο για την εθνική μας οικονομία..

Οι σημαντικότερες καλλιέργειες στη Θεσσαλία, εξακολουθούν να είναι οι αροτραίες καλλιέργειες (σιτάρι, βαμβάκι, αραβόσιτος, ηλίανθος, ζαχαρότευτλα, βιομηχανική ντομάτα, καπνός κ.α), η ελιά , τα οπωροφόρα, τα διάφορα κηπευτικά, η ζωοτροφές, τα κτηνοτροφικά προϊόντα (γάλα, κρέας) κ.α.

Όλοι οι νόμοι κατά πλειοψηφία στη Θεσσαλία παρουσιάζουν μια ειδίκευση στις αροτραίες καλλιέργειες με ορισμένους τομείς να ξεχωρίζουν αισθητά. Εξάιρεση πάντως παρουσιάζει ο νομός Μαγνησίας ο οποίος ήταν και είναι κατεξοχήν ελαιοκομικός. Όσον αφορά τον ζωικό κλάδο η περιφέρεια Θεσσαλίας παρουσιάζει μια παράδοση στην αιγοπροβατοτροφία όπου η παραγωγή γάλακτος είναι ανοδική ενώ αυτή του κρέατος πτωτική.

Τέλος η Θεσσαλία είναι κατεξοχήν αγροτική περιοχή λόγω του ανάγλυφου του εδάφους, του άριστου κλίματος και της παράδοσης που έχει στην γεωργία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Στατιστικά Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2011, Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής.
- Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Ε Λάρισας.
- Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Ε Μαγνησίας και Σποράδων.
- Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Ε Τρικάλων.
- Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Π.Ε Καρδίτσας.
- ΠΑΣΕΓΕΣ, 2013. «Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος», Αθήνα: εκδ. ιδίου
- “αρω-ΓΗ» - <http://aro-gi.com/>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2012). Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινή Αγροτική Πολιτική με ορίζοντα το 2014-2020. - <http://www.minagric.gr/>
- Eurostat, Μελέτη Διαρθρώσεως Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, Νοέμβριος 2012
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Θεσσαλίας», 2011
- Πολύζου Π., Η Πορεία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και το Μέλλον της μετά το 2013», Άρθρο του Υπουργείου Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων, 2011.
- Παπακώστα Α., «»Ρύπανση Υπόγειων Υδάτων στη Θεσσαλία από Νιτρικά Γεωργικής Προέλευσης», Μεταπτυχιακή διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη, 2004.
- Πέζαρος Π., «Η Κοινή Αγροτική Πολιτική: Εξέλιξη και Προοπτικές», Άρθρο του Υπουργείου Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων, 2011.
- Σαρόπουλος Α., Πετρακάκης Μ., «Τι προτείνουν οι Γεωπόνοι για την Ανάπτυξη του Αγροτικού Τομέα», Υπόμνημα για την ανάπτυξη του Πρωτογενούς Τομέα της Οικονομίας προς τα πολιτικά κόμματα και τους συνδυασμούς κομμάτων, Αθήνα, 2012, - http://www.geoteekma.gr/pdf/26_4_2012.pdf
- Γιουρουκέλη Μ., «Η κρίση τρώει τα προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης», Αναδημοσιευμένο άρθρο στην εφημερίδα Ημερησία, Αθήνα, 2012 – <http://aro-gi.com/2012/03/11/vt/>

- Κιτσοπανίδης Γ., «Οικονομική Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων», Θεσσαλονίκη, 2000, Εκδόσεις Ζήτη.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Θεσσαλίας», 2011
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Επιχειρησιακό Σχέδιο «Καλάθι Θεσσαλικών Προϊόντων», 2012.
- Παπαδοπούλου Α., «Η συμβολαιακή γεωργία της βιομηχανικής τομάτας στην Ελλάδα και η μεταποίησή της: κόστος και οικονομικά αποτελέσματα στην περίπτωση του Νομού Καρδίτσας», διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, 2005.
- Τσινίδου Α.(2002), «Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην επαρχία Ελασσόνας και Τεμπών-Κισσάβου του νομού Λάρισας. Κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις», Πτυχιακή μελέτη Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, Αθήνα.
- Sivignon M. (1981), «Θεσσαλία, γεωγραφική ανάλυση μιας περιφέρειας», Εκδόσεις Μορφωτικό Ινστιτούτο Αγροτικής Τράπεζας.